

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Β'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 3 ΑΠΡΗΛΙΟΥ 1882

ΑΡΙΘ. 13

ΠΕΡΕΧΟΜΕΝΑ.—Αί πολιτικάί μερίδες.—'Ο Φάουστ τοῦ ἐκτός τραγῳδίας τραγῳδοποιούοντος Goethe.— Παιδαγωγικά: Κρίσεις περί τῆς ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων κ. Θ. Πετρίδου διὰ Β. διατάγματο προτεινομένης μεταρρυθμίσεως τῶν ἐν τοῖς διδασκαλείοις τῆς φιλεκαπαιδευτικῆς ἐταιρίας διδασκῶν μαθημάτων καὶ πτυχιᾶκῶν ἐξετάσεων.—'Ιουλίου Σίμωνος: ὁ μικρὸς πολίτης.—Α. Geneva: 'Η πολιορκία τῆς Φλωρεντίας.—'Ελληνικός διδασκαλικὸς σύλλογος.— Βιβλιογραφικὸν δελτίον.

ΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΜΕΡΙΔΕΣ

Πρὸ ἡμερῶν διεδόθη, ὅτι μερίς τις τῆς ὑπουργικῆς φάλαγγος, διασπασθεῖσα ἕνεκα διαφορῶν λόγων, ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν νέας πολιτικῆς μερίδος ὑπὸ νέους ἢ νέον ἀρχηγόν, καὶ οὕτω αἱ τρεῖς ἐμελλον νὰ γίνωσιν ἐν τῇ Βουλῇ τέσσαρες μερίδες. Δὲν ἐννοοῦμεν τὴν τακτικὴν ταύτην τῶν δυσηρεστημένων, λέγομεν δὲ ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν αὐτήν, διότι σχηματίζοντες, νέαν πολιτικὴν μερίδα, καὶ θέτοντες ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς νέον ἀρχηγόν, οὐδὲν πράττουσιν, ἢ νὰ κατατέμνωσι τὰς κοινοβουλευτικὰς δυνάμεις εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ καταρτισθῇ κυβέρνησις. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς μεταπολιτεύσεως δύο κυρίως μερίδες ὑπῆρχον ἐν τῇ 'Εθνοσυνελεύσει, οἱ ὀρεινοὶ καὶ οἱ πεδινοί, μεθ' οὓς ἐγεννήθησαν καὶ οἱ κοιλιακοί· ἀλλὰ κυρίως τὰ δύο πρῶτα κόμματα ἴσχυον· ἐπῆλθεν ἡ μεταβολὴ τῆς μεταπολιτεύσεως καὶ κατῆλθεν εἰς τὴν 'Ελλάδα νέος βασιλεὺς, πάλιν τὰ κόμματα δύο ἦσαν, ὑπὸ τὸν Βούλγαρον τὸ ἓν, ὑπὸ τὸν Κανάρην τὸ ἕτερον, ὃν ὑπεσκέλισεν ὁ πολὺς Κουμουνοῦρος, ὁ ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Κανάρη ὑπουργός, πλὴν πάνυ δικαίως ὑπὸ τῶν φύλλων τῆς τότε ἀντιπολιτεύσεως πανθυπουργός καλούμενος.

Αἱ πολιτικάί μερίδες δύο ἔμενον, ὅτε τὸ

ἀνεύθυνον ἀνεβίβασεν εἰς τὴν πρωθυπουργικὴν καδέδραν τὸν Δεληγεώργην· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ τέταρτον ἐγεννήθη κόμμα καὶ ὁ Ζαΐμης ἀνῆρχετο πρωθυπουργός, ὅπως ὑπογράψῃ τὸ πρωτόκολλον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐδέησεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ κληθῇ καὶ ἐκ τοῦ πέμπτου κόμματος, ὁ Τρικούπης, εἰς τὰ πράγματα. Ἐν τοῖς εὐνομουμένοις κράτεσιν, ἰδίως δ' ἐν Ἀγγλίᾳ ἔνθα λειτουργεῖ, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα δύο καὶ μόναι ὑπάρχουσι πολιτικάί μερίδες, ἢ τῶν φιλελευθέρων καὶ ἢ τῶν συντηρητικῶν· δύο ὑπάρχουσι μερίδες, ἀλλὰ μερίδες ἀρχῶν καὶ οὐχὶ προσώπων. Θανόντα τὸν Βήκονσφηλδ, διαδέχεται εἰς τὴν ἀρχηγίαν τῆς συντηρητικῆς μερίδος ὁ Νόρθκωτ, τὸν ὁποῖον ὄλη ἡ συντηρητικὴ μερίς ἀνεγνώρισεν ὡς ἄξιον διάδοχον τοῦ ἀποθανόντος ἀρχηγοῦ τῆς. Ἐν Γαλλίᾳ οἱ πάντες ἀνεγνώρισαν ὡς ἄξιον διάδοχον τοῦ Θιέρς τὸν Γρεβύ, καὶ αὔριον οἱ φιλελεύθεροι Ἀγγλοὶ θὰ ἔχωσιν ἔτοιμον τὸν διάδοχον τοῦ Γλάδστωνος. Τί συμβαίνει ἐν Ἀθήναις; Ἀπέθανεν ὁ Βούλγαρος, ἀπέθανεν ὁ Δεληγεώργης, ἀπέθανεν ὁ Ζαΐμης, μετ' αὐτῶν δὲ συναπέθανον καὶ αἱ μερίδες, τὰς ὁποίας ὡς ἀρχηγοὶ αὐτοὶ ἀντεπροσώπευον, ἐπειδὴ πάντες ἀντεπροσώπευον ἐν τῇ μερίδι τῶν τὸ ἄτομον αὐτῶν καὶ οὐχὶ ἐν τῷ ἀτόμῳ μίαν ιδέαν. Τί ὠφελοῦν τὰ κόμ-

ματα τὰ πολλά, τὰ ὁποῖα ὄλα ἀντιπροσωπεύουσι πρόσωπα καὶ οὐχὶ ιδέας; Τί ὠφελούν ἂν εἰς τὸν Κουμουνοδούρον, Τρικούπην, Δεληγιάννην προστεθῆ καὶ τέταρτος ὡς ἀρχηγὸς κόμματος; Ἐρωτήσατε αὐτοὺς ποίας ἀρχὰς προσβεβούσι καὶ πάντες θὰ σᾶς ἀποκριθῶσιν, ὅτι εἶναι συνταγματικοί.

Καὶ ἄλλοτε ἡ Ἐπιθεώρησις ἐφιλοξήνησεν εἰς τὰς στήλας τῆς ἀρθρον περὶ τῶν πολιτικῶν μερίδων, συνεργάτου αὐτῆς, σήμερον δὲ βουλευτοῦ, ἀντιπροσωπεύοντος ὅμως ἐν τῇ ἰδίᾳ του φήφω μίαν ιδέαν. Ἐννοοῦμεν νὰ γείνη καὶ τρίτον καὶ τέταρτον κόμμα, ἀλλὰ νὰ διακριθῆ ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποῖαν ἀντιπροσωπεύει. Νὰ διακριθῶσιν ἐπὶ τέλους καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ποίας ἀρχὰς ἀντιπροσωπεύουσιν, ἂν ᾖναι συνταγματικοί, ἂν ᾖναι δημοκρατικοί ἢ μοναρχικοί, ἂς λείψωσιν ἐπὶ τέλους τὰ προσωπικὰ κόμματα καὶ ἂς ἀντικατασταθῶσι διὰ κομμάτων ἀρχῶν. Σήμερον διακρίνονται ἐνταῦθα οἱ βουλευταὶ ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ των, Τρικουπικοί, Κουμουνοδουρικοί, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν ἀποκαλοῦνται Γλαδστωνικοί ἢ Νορθκωτικοί, ἀλλὰ συντηρητικοὶ καὶ φιλελεύθεροι.

Θὰ ἐπικροτήσωμεν εἰς τὴν γέννησιν νέας πολιτικῆς μερίδος, ἐὰν ἡ διασπαρεῖσα περὶ συγκροτήσεως αὐτῆς φήμη ᾖναι ἀληθής, ὁπόταν ἴδωμεν, ὅτι ἐν τῇ συγκροτηθησομένῃ ταύτῃ νέα πολιτικῇ μερίδι θὰ ὑπάρχῃ ἀναγεγραμμένον, ὅτι δὲν θὰ ὑπηρετήσῃ πρόσωπα, ἀλλὰ μίαν ιδέαν.

Ο ΦΑΟΥΣΤ

ΤΟΥ

ΕΚΤΟΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΤΡΑΓΩΔΟΠΟΙΟΥΝΤΟΣ

GÖTTE

(Συνέχεια τοῦ προηγούμενου ἀριθμοῦ καὶ τέλος.)

Ὁ Βίλμαρ ὁ σπουδαῖος κριτικὸς τῆς φιλολογίας¹ λέγει, ὅτι ὁ Φάουστ εἶναι ἡ πιστή, ἀληθὴς καὶ

¹ Geschichte d. deuts Lit. εκδ. 15 ἐν Λειψία.

ζῶσα εἰκὼν ἐποχῆς, ἥτις πάσῃ δυνάμει καὶ κραταιᾷ ἐνεργείᾳ τῆς ψυχῆς ἐζήτησεν ἀλλὰ δὲν εὔρεν¹. Ἄλλ' οὔτε τι ἐζήτει, οὔτε πῶς ἐζήτει λέγει ὁ ἀγαθὸς Βίλμαρ διὰ τὸν λόγον, ὅτι τοῦτο δὲν ἐξάγεται ἐκ τοῦ δράματος, ὡς ἀμέσως θὰ ἴδωμεν. Ἡ ιδέα τοῦ Φάουστ, λέγει, εἶναι ὑψηλὴ, ποιητικὴ! Αὕτη δὲ εἶναι ἡ δίψα πρὸς γνῶσιν καὶ ἐπιστήμην ἀνεξαρτήτως πάσης παραδόσεως καὶ αὐθεντικότητος, καθὰ καὶ ἡ τάσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς δυνάμεις καὶ ἀπόλαυσιν². Ἡ ιδέα ἄρα εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ δράματος· ὁ δὲ σκοπὸς διττός· πόθος πρὸς γνῶσιν καὶ δυνάμεις, καὶ πόθος πρὸς ἀπόλαυσιν. Ἄλλὰ πρῶτον μὲν ἐρωτῶμεν, πόθος πρὸς γνῶσιν καὶ ἐπιστήμην, ἢ κόρος καὶ ἀηδία καὶ ἀπελπισία διὰ τὸ ἀνέφικτον τῆς περιλαβῆς πάσης γνώσεως ἐμφαίνεται ἐν τῷ Φάουστ; ἀλλ' ἀντιτείνουσι· «πρὸς τί ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὴν μαντικὴν τέχνην μετὰ τὴν συνάθροισιν πάσης γνώσεως καὶ συνείδησιν τῆς ἀγνοίας;» πρὸς οὐδὲν ἄλλο λέγομεν, ἢ πρὸς ἔνδειξιν τῆς ψευδοῦς γνώσεως τοῦ Φάουστ, καὶ τοῦ δοκεῖν μόνον εἰδέναι καὶ διέναι πᾶσαν ἐπιστήμην, διότι τίς ἐπιστήμων ἐξήντησε τὴν λογικὴν δυνάμιν περὶ πᾶσαν γνῶσιν καὶ διώκει τὴν μαντικὴν, ἢ πνεύματα μεμνημένα τὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀμύητα; Τίς δὲ ἢ πρὸς δυνάμεις τάσις;³ τίνες αἱ δυνάμεις αὗται; Εἶτα δὲ πῶς συμβιβάζονται ἐπιστήμη καὶ ἀκρασία περὶ τὴν τῶν ἡδονῶν ἀπόλαυσιν; «Ἐν χρόνοις,» λέγει, «ὅτε ὁ κόσμος καθ' ἑαυτὸν καὶ ἰδίαις δυνάμεισι διαρρηγνύς τοὺς δεσμοὺς τῆς παραδόσεως, καὶ ἐν νεανικῇ ὁρμῇ καὶ ἐρευνῇ ἰδίαν γνῶσιν ἑαυτῷ παρασκευάσαι ἐζήτει, καὶ ἀφείς τὴν χειραγωγούσαν χεῖρα τῶν μέχρι τότε γνώσεων ἔτεινε πρὸς τὸ ἄπειρον.»⁴ Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ ἐρμηνεύσωμεν τὸν ἐρμηνευτήν. Ὁ Goethe κατὰ τὸν Βίλμαρ ἔτεινε νὰ παραστήσῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος κεκορημένος καὶ καταβεβηραμένος ἐκ τῆς κενολογίας καὶ μικρολογίας τῶν σχολαστικῶν καὶ λεπτολογούντων φιλοσόφων⁵, ἀπετίναξε τὸν ζυγόν, καὶ ἐρρίφη εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ ἐμπειρικὰς καθόλου. Ἡθέλησε νὰ παραστήσῃ τὴν πάλιν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῆς κατακρατούσης καὶ καταχλωτισάσης αὐτὸν παραδόσεως, οὐχὶ ἐν ὀρισμένῳ τινὶ ἐπιστημονικῷ κλάδῳ, ἀλλ' ἐν παντί

¹ σελ. 138 «suchte, aber nicht fant.»

² αὐτ. σελ. 474 «nach kraefen u. genuss.»

³ Nach Kraefen αὐτ.

⁴ σελ. 475 «Ziellose und graenzenlose.»

⁵ Ἰσως τῶν Βολφίωνων καὶ Καντιανῶν.

εἶδει γνώσεως, καὶ μάλιστα μεταφυσικῆς. Τίς ὅμως ἐκτὸς τοῦ πεφουσιωμένου ἐγωῖστοῦ καὶ δοκησιόφου κατεφρόνησε παντελῶς ἢ καθήρесе τὸ ἐποικοδομηθὲν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς σπουδαίων καὶ ἐπιστημῶν ἀνδρῶν; μόνος ὁ Βάκων ὁ κατασουλῆσας τὸν Ἀριστοτέλη καὶ εἶτα λακτίσας αὐτὸν ὡς καταστρηνίων ὄνος! Πῶς δὲ νὰ φαντασθῆ τις μόνον ἀνεπτυγμένον τὴν διάνοιαν καὶ ἀλλοίως παρὰ τοὺς κοινούς; τῆς λογικῆς νόμους ἐνεργοῦντα, χωρὶς νὰ καταδειχθῆ παραλογισζόμενος καὶ τερατευόμενος; ἢ μήπως τοῦτο ἰδίως νὰ δείξῃ ἐσκόπει ὁ Goethe; ἀλλὰ τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὸν προτεθειμένον καὶ πανταχοῦ διαφαινόμενον τοῦ Φάουστ χαρακτήρα. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων, ἐκ τοῦ δράματος αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο φαίνεται, ἢ πόθος πρὸς ἡδονὰς καὶ ἀπόλαυσιν καὶ ἀηδία πρὸς τὸν ἐπιστημονικὸν βίον, ἀγανάκτησις δι' ἔλλειψιν δόξης καὶ πλοῦτου, καὶ τέλος ἀπελπισία. Μέχρι μὲν τοῦδε οὐδαμῶς ἄλλως δύναται τις νὰ φαντασθῆ τὸν Φάουστ, ἢ ὡς γεγηρακότα τινα ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ οὐδόλως ἀπολάσαντα τῶν τοῦ βίου ἡδονῶν, διὸ καὶ δυσανασχετοῦντα καὶ ἀπελπιν καθιστάμενον διὰ μόνην τὴν ἡδονήν. Πότε δὲ τοῦτο; τότε ὁπότε πάντα τὰ πάθη κατασιγῶσιν, ἐν γῆρα βαθεῖ, ὅτε γελοία φαίνεται πᾶσα πρὸς πᾶσαν ἀπόλαυσιν ὁρμή! Οἷον γελοῖον καὶ παρὰ φύσιν γέροντα παρίστησιν ὁ Goethe! «Οὐδὲν ὄριον γνώσεως διὰ τὸν Φάουστ,» λέγει ὁ Βίλμαρ, «διὰ πάσης σοφίας διήλθε, καὶ ἀνεῦρεν ὅτι τὸ σύμπαν οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ φαινόμενον μόνον, καὶ εἰκὼν, καὶ οὐχὶ ἡ ζῶσα Φύσις¹. Ἐνταῦθα διορῶμεν τὸν σκεπτικὸν Κάντιον ἀναζητοῦντα τὸ ὄν καθ' αὐτὸ (das ding an sich). Ἄλλ' ὁ Κάντιος ἀμφισβητήσας τὰ πάντα, δὲν ἔθηκε τι· διότι ἴσως δὲν ἤθελε νὰ προσκρούσῃ οὔτε εἰς τοὺς δυναμιστάς, οὔτε εἰς τοὺς θεϊστάς, ὁ Goethe ὅμως τίθησι τὴν ζῶσαν Φύσιν! τίς δ' αὕτη; τίς ἐκτὸς τῶν ὄντων ἐφαντάσθη ζῶν τι τιθεὶς νὰ τὸ θεωρήσῃ ἱκανὸν πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ πράγματος; Εἰς τοιαύτας δυστυχῶς παραδοξολογίας πίπτει ὁ ἐκτρεπόμενος τοῦ καθ' αὐτὸ τῆς τραγωδίας, ἔργου. «Ἡ πλήρης ἱκανοποίησις καὶ ἀπόλαυσις εἶναι ἐκεῖ ὅπου ἡ γνῶσις πραγματοποιεῖται, καθίσταται ἔργον, καὶ πυρὴν τοῦ ἔργου ἡ ἀπόλαυσις· διὸ ὁ λαβῶν πείραν τῆς ζωῆς καὶ μὴ εὐρῶν ἱκανοποιήσιν, νὰ λάβῃ καὶ τοῦ θανάτου πείραν ἰδίᾳ χειρὶ καὶ θελήσει.»² Παράδοξον

ὄντως, πῶς ὁ Βίλμαρ παραδοξολογεῖ τοσοῦτον. Καὶ ἴσως μὲν αὐτὸς δὲ παραδοξολογεῖ, ἀλλὰ βιάζει ἑαυτὸν νὰ παραστήσῃ τὸ πρᾶγμα ἄλλως παρὰ τὸ ἀληθῶς ἔχον. Ἡ ἀπόλαυσις εἶναι ἀπλῶς πλήρωσις τῶν ἐπιθυμιῶν ἢ δρέξεων· αἱ δ' δρέξεις εἰσὶ διτταί, διανοητικαὶ καὶ σωματικαὶ, ὧν αἱ μὲν διανοητικαὶ διωκτέαι, καὶ κατὰ ταύτας διακρίνεται ὁ σπουδαῖος καὶ βεβουλευμένως ἐνεργῶν ἀνὴρ, αἱ δὲ σωματικαὶ φευκτέαι, εἰ δὲ μή, φαῦλος, ὡς ἀπροβουλεύτως κα δεδουλωμένος ὑπὸ τῶν παθῶν ὁ διώκων. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν δύναται τις νὰ παράσχῃ τοῦλάχιστον πιθανότητα ὅτι ὁ Φάουστ παρίσταται ὡς σπουδαῖος ἀνὴρ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ καλοῦ μᾶλλον ὀρεγόμενος, τὴν ἐφαρμογὴν δὴλον ὅτι τῶν πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς κοινωνίας ἐν ἡ ζῆ, ἢ τῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν πρὸς τὴν τῶν φυσικῶν καὶ ἀστρονομικῶν καὶ τὴν τῆς βιομηχανίας πρόδον, καὶ τοσοῦτον ποθῶν τοῦτο, ὥστε διὰ τὸ ἀνέφικτον νὰ ζητήσῃ τὸν θάνατον; ἢ μᾶλλον διότι ἐπόθει τὴν τῶν σωματικῶν ἐπιθυμιῶν πλήρωσιν, καὶ δι' ἐρημίαν καὶ γῆρας, διορῶν τὴν ἀδυναμίαν του, ἀπεφάσισε ν' ἀποθάνῃ, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων δείκνυται; Ἄλλὰ τεθείσθω ὅτι ἀμφοτέρων τις πείραν ἔλαβεν, ὅπερ αὐτόχρονα ψεῦδος, θεωρεῖται ὡς ἀπόλαυσις καὶ ὁ ἰδίᾳ χειρὶ θάνατος; Τίς πλὴν τοῦ ἀπονενοημένου καὶ ἀνάνδρου, ἢ τοῦ ἀπολέσαντος πᾶσαν τιμὴν καὶ δόξαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις (ὅπερ δὲν ἐνυπάρχει εἰς τὸν Φάουστ) ζητεῖ τὸν θάνατον; Ἄλλ' εὐλόγως εἰς τοιαύτας παραφωνίας θὰ καταντήσῃ ὁ σπουδάζων νὰ ἐπαγάγῃ συμφωνίαν εἰς ἄρρυθμον καὶ δυσαρμονικώτατον τετραγμένῃς φαντασίας γέννημα. Ὁ Φάουστ ἀπετίναξε πᾶσαν παράδοσιν καὶ ἀποκάλυψιν, καὶ μόνη ἐλπίς, ἢ πρὸς τὴν μαντικὴν τροπὴν πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀληθείας!! καὶ ὅμως πάλιν ἐπιστρέφει ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέταμα, καὶ ἐπιχειρεῖ τὴν μετάφρασιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου. Τίς ψυχολογία διδάσκει τὴν τόσον εὐκόλον τῶν πεποιθήσεων μεταβολήν; Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος» βλέπει, δὲν ἀρέσκει αὐτῷ ὁ λόγος, καὶ μεταφράζει «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ νοῦς» οὔτε τοῦτο ὅμως ἀρέσκει, καὶ εὐελπὶς μεθερμηνεύει «ἐν ἀρχῇ ἦν τὸ πρᾶγμα (ἔργον)!! Πρὸ τοῦ πράγματος ὅμως τί ἦν; κίνησις; ἐνέργεια; καὶ τίνος ἐνέργεια; τυχαία καὶ αὐτόματος, ἢ μηχανικὴ καὶ χημικὴ; ἢ νοῦς τὴν τοῦ παντός ιδέαν περιλαμβάνων καὶ τὸν ζῶντα κόσμον καὶ πᾶν ζῶον περιέχοντα αἰδίως ἐγκυμονῶν; Τὸ ἔργον πρῶτον τίθεται ἢ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἐνέργεια ἐκ τοῦ λόγου προϊούσα; ἐκτὸς δὲ τούτου αὐτὸς προτίθεται νὰ μεταφράσῃ καὶ

¹ Erscheinung und das Bild, nicht die lebendige Natur da Gott die Menschen schuf hinein» σελ. 476 u. s.

² Αὐτόθι.

ούχι νὰ διορθώσῃ τὴν Γραφήν. Ἐκτός δὲ τούτων ἀπάντων ἐπιτρέπονται εἰς τὸν ποιητὴν καθόλου φιλοσοφικαὶ ἐνασχολήσεις καὶ συζητήσεις, αἵτινες φθείρουσι τὸ αἶσθημα καὶ εἰσάγουσι τὴν λύμην πάσης χάριτος καὶ αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, τὴν δύσκολον καὶ δύστροπον εἰσαίραν, τὴν *ambiguitatem*, Gefühl ist alles φωνεῖ ὁ Goethe αἶσθημα τὸ πᾶν! καὶ ὁμοίως ὁ ζητῶν αἶσθημα καταστρέφει πᾶν αἶσθημα. Τὸ λέγουσι πρὸς ταῦτα οἱ συνήγοροι τοῦ Φάουστ; οὐδὲν ἄλλ' ὡς καταπληγῆς τεθηπότες καὶ κεχηνότες πρὸ κολοσσίου ἀσυμμέτρου καὶ ἀρρυθμοῦ τεχνουργήματος, μέγα καὶ κάλλιστον διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ δυσαντίληπτον αὐτὸ καταγγέλλουσι. Σκοπὸς τελικὸς τῆς τραγωδίας εἶναι πρῶτον καὶ κυριώτατα ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἠθικῆς ἀρμονίας, καὶ ἐχόμενα τούτου ἡ προαγωγή τῆς τοῦ καλοῦ αἰσθήσεως, δὲν εἶναι φιλοσοφικὴ τις ἐπαχθὴς καὶ ἀχμηρὰ καὶ ἄχαρις ἐνασχόλησις, ἢ μιαιφῶν καὶ ἀσέμων καὶ τερατωδῶν πράξεων μόνον ἀναζωγράφουσι.

Ὁ Φάουστ ἀνελθὼν εἰς τὴν ὑψίστην περιόπην τῆς ἀπολαύσεως, δηλ. τῆς Μαργαρήτας, τερατεύμενος κατέρχεται εἰς τὸν τάρταρον, λέγει ὁ Βίλμαρ (σελ. 477), ἔνθα βλέπει ὅτι ἡ γυνὴ εἰς ἐν μόνον ἄλγος (!) τὸ τοῦ ἔρωτος εἶναι παραδεδομένη, καὶ αὕτη μὲν σώζεται, ὁ δὲ Φάουστ ὀμῶς περαιτέρω ὑπὸ τοῦ διαβόλου παραγόμενος, her zu mir φωνοῦντός. Ποῦ πορεύεται ὁμοίως ὁ Φάουστ; ὁ κ. Βίλμαρ λέγει ὅτι ἡ πρὸς τοῦτο ἀπόκρισις ἐμφαίνεται ἐν τῷ β' μέρει, καὶ ὅτι διαφόρως καὶ γελοίως πολλοὶ τὴν ἀπόκρισιν ἀπέδωκαν. Κατ' αὐτὸν δ' εἶναι ἡ ἐξῆς: «Εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἔργου, τῆς γνώσεως καὶ ἀπολαύσεως, ἀμφοτέρων ἐν τῷ ἔργῳ περιλαμβανόμενων... Ἐπὶ τοῦ ἔργου δὲ τούτου βασιζέται τὸ β' μέρος.»

Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐρωτῶμεν πῶς δύναται τις νὰ νοήσῃ τὴν εἰρκτὴν ὡς Τάρταρον, ἐνῶ προηγουμένως ῥητῶς δυσανασχετῆ ὁ Φάουστ, ὀργίζεται, κατηγορεῖ, καταρᾶται τὸν διάβολον, διότι ἡ Μαργαρήτα ἠτιμασμένη, περιπλανωμένη, ὡς καλοῦργος καθειργμένη, καὶ εἰς τὰ ἀτάσθαλα στόματα τῶν ἀσπλάγχων ἀνθρώπων παραδεδομένη εἶναι; Εἶτα δὲ πῶς τὸ «δεῦρὸ πρὸς με» τοῦ διαβόλου νὰ νοηθῇ ὡς τροπὴ εἰς τὸ στάδιον τῆς γνώσεως καὶ ἀπολαύσεως, ἐνῶ μέχρι τούδε μόνον ἡ διώξις τῆς τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἀπολαύσεως ἐμφαίνεται, ἐναντίον παντὸς θεσμοῦ, καὶ διὰ παντὸς δολίου καὶ ἀθεμίτου μέσου; Ἐκ τίνος μέρους τοῦ β' τῆς τραγωδίας μέρος ἐξάγεται ὁ πρὸς γνῶσιν ἀκόρετος πόθος;

Τὸ β' μέρος εἶναι σιβυλλικὸν τι δημιουργήμα

μυστὸν τερατολογία καὶ φανασιοπληξίας. Ἐκεῖ πνεύματα, γλώσσαν ἀγγέλων λαλοῦντα καὶ ἀκατανόητον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, μετμηφισμένη ὡς καταβεβακχυμένα, πᾶσα ἡ φύσις τῶν ὄντων, οἶον ἀνθρώπων ζώων, πᾶσα ἀρετὴ καὶ κακία προσωποποιημένη, καὶ δι' ἰδιάς γλώσσης ἐξαγγέλλουσα σκοτεινὰ τινα καὶ φαντασιώδη. Ἐκεῖ αὐτοκράτορες σὺν πάσῃ τῇ ἀκολουθούσῃ τύρβῃ τῶν ἀυλοκόλακων καὶ τῆς τρυφῆς καὶ παντὸς εἶδους βραστώσεως, ἐν οἷς καὶ ὁ Φάουστ τερατεύμενος, μέχρι οὗ ἀνάγεται ἡ Ἑλένη ἥτις Παρλῦει τὸν Φάουστ, ὅστις μετ' ὀλίγον εὐρίσκειται πάλιν τετανυμένος ἐν τῷ δωματίῳ του. Καὶ πάλιν Βαλπουργία νύξ, ἀλλὰ κλασσικὴ, σφίγξ, σειρήνες, Πηνειὸς, Νύμφαι, Χίρων, Σεισμός, πυγμαῖοι μύρμηκες, γέραννοι τοῦ Ἰθύκου, λάμιαι, ὄρεάδες, Θαλῆς, Ἀναξαρχόας, Δρυάδες, Φόρκυες, Πρωτεὺς, Νηρηίδες, Δελφίνες, Δωρίδες, Ἥχώ, πάντα σιβυλλικῆ γλώσσης χρώμενα καὶ μανίαν ἐμφαίνοντα. Μόνον δ' ἐν τῇ γ' πράξει ὑπεμφαίνεται ὅτι ὁ εἰς τὴν φαντασίαν καὶ τὰς ὁρέξεις του ἀφιέμενος Φάουστ ἀφικνεῖται εἰς τὸ ἔπακρον τῆς τοῦ καλοῦ αἰσθήσεως, καὶ ἀνανήψας ἐκ τοῦ ληθάργου, εἰς θν εἶχεν ὁ βαυκαλισμὸς πάσης ἄλλης τέχνης καταρρίψει αὐτόν, ἐκθειάζει τὴν ἑλληνίδα φυήν, καὶ φρένας τὰς συμμετρίαν καὶ χάριτα καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀποπνεύσας, καὶ καλλίστας ἐαυτὰς τε καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα ἐπιδεικνύσας. Ἐνταῦθα συγκεντροῦται συμμετρία καὶ χάρις καὶ πᾶσα ποίησις ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἑλένης τοῦ Μενελάου. Ἡ Ἑλένη τέλος ἀποκλαίει τὴν ἀπορφάνισιν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν χαρίτων πάσης τέχνης, περιπτύσσεται τὸν Φάουστ, καὶ ἐξαφάνιζεται ἀπολείπουσα εἰς αὐτὸν τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν καλύπτραν, ὡς ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ἑλισσιᾶ τὴν Μηλωτὴν. Ἐκ τούτων οὐδὲν ἕτερον δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν, ἢ τὴν τρυφὴν τοῦ Goethe ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ποιήμασι καὶ τὴν διάγνωσιν τῆς ἀλληθοῦς ποιήσεως καὶ τῆς ψευδοῦς, ἥτις εἶχε καταζοφώσει αὐτὸν πρότερον, καθάπερ ὁ χειμὼν τὴν ὀμιχλώδη καὶ παγετώδη ἀρκιῶν χώραν. Ἐκεῖ διέγνω τὸ ἀληθῶς τέρον καὶ συναρπάζον τὴν διάνοιαν τῆς Ἑλληνίδος μούσης, ἐκεῖ ἐνεῖθε τὰς ἡρέμα καὶ λείως τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα ἐμφυτευούσας κατὰ πᾶν τεχνουργήμα χάριτας, καὶ οὐχὶ φρικτὴν καὶ τρόμον ἐμποιούσας ἐρινύας, ἐκεῖ καλλικέλαδα πτηνὰ ἐν εὐανθεσί λειμῶσι πανκρμόνιον τι μέλος συντιθέντα, καὶ οὐχὶ ἀρρυθμῶς φοφοῦντα καὶ ὠρούμενα ἐν ἀξένῳ καὶ περιδρομοῦντι χώρῳ θηρία, ἐκεῖ αὖραν ζεφύρου ζωογόνον ἐν περικαλλέσι χώραις, καὶ οὐχὶ θύελλαν

καὶ καταιγίδα ἐν ἀχμηρᾷ ἐρημίᾳ. Εἰκότως λοιπὸν ἔπρεπε νὰ πέσῃ παραλελυμένος πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Ἑλένης, καὶ νὰ ἀποκλαύσῃ τὴν γυμνότητά του ὁ Φάουστ, ἢ μάλλον ὁ Goethe δι' αὐτοῦ, καὶ οἰκτρῶς μεταμελετημένος διὰ τὸ βραχὺ τοῦ λειπομένου βίου, ἀφιέρωσεν τὴν ἀσθενῆ του δύναμιν ἀλλ' ἀναρνωμένην ὑπὸ τῆς τῆς Ἑλένης ἐσθῆτος εἰς δημιουργίαν τοῦ ἑλληνοπρεποῦς καὶ δεδανεισμένου τῆς Ἰφιγενείας δράματος. Ἡ τετάρτη πράξις περὶ τῆς φανταστικῆς καὶ τερατωδῆς πόλεμον μεταξὺ δύο αὐτοκράτῶν καὶ τὸν Φάουστ συμμετέχοντα, καὶ τέλος ἡ πέμπτη καὶ ἐσχάτη πράξις τὸν Φάουστ ἐν βιβλίῳ γῆρα ἀνέκτορα οἰκοῦντα, ὡς ἐκ μηχανῆς, ἐν ὑψίστῃ δόξῃ περιστοιχοῦμενον ὑπὸ τῆς Ἑνδείας τῆς Ἐνοχῆς τῆς Φροντίδος καὶ τῆς Ἀνάγκης, καὶ ἀνομολογοῦντα ὅτι διέδραμε τὸν κόσμον, κατεδίωξε πᾶσαν ἡδονάθειαν, ἐπεθύμησε καὶ ἐπλήρωσε πάντα πόθον, ἀφῆκε τὰ Ἐπουράνια σκόπτων τὸν ἐπιζητοῦντα αὐτὰ, καὶ ἐπεζήτησε τὰ ἐπίγεια διὰ παντὸς τρόπου, καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐδ' ἐπὶ στιγμῇ εὐαρεστοῦμενος, μέχρι οὗ καταγεγρηκῶς ἀπόλλυσι πᾶσαν ἰκμάδα ζωῆς, καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ψυχῶν προσεγγίζει εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου καὶ πίπτει ἄπνους. Ὁ Μεφιστοφελῆς μετὰ τῶν δαιμόνων παρασκευάζουσι τὸν ἐνταφιασμόν, εἰς μάτην ὁμοίως ἀπαιτεῖ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, εἰς μάτην προβάλλει τὴν αἰματόγραπτον συνθήκην, οἱ ἄγγελοι παρίστανται, βαντίζουσι τὸ πτώμα μερόδα, καταλαμβάνουσι κύκλῳ τὸν χῶρον, καὶ παραλαμβάνουσι τὸ ἐν τῷ πτώματι ἀθάνατον ἐγκαταλιπόντες καταγανακτοῦντα τὸν Μεφιστοφελῆ διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ μόνου του θεσαυροῦ. Μετὰ τοῦτο ἔπεται μικρὰ μεταρσιολογία, καὶ οὕτω καταστρέφεται τὸ δράμα τὸ πολυθρύλητον, πρὸς ὃ ἤμισυν αἰῶνα ὁ μέγας Goethe κατηνάλωσεν.

Ἴδου ὁ ἦρος τοῦ δράματος: ὀνὴρ μελαγχολικὸς καὶ ἀποτεθαρορηκῶς πρὸ τῆς ἐρεύνης τῆς ἀληθείας, οὐδὲν προτεθειμένος ἢ τὴν κόρεσιν τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ, διαρρηγνύς πάντα κοινωνικὸν καὶ ἠθικὸν δεσμόν, οὐδένα φίλον κεκτημένος ἐκτός τοῦ Μεφιστοφελῆ τοῦ δοχείου πάσης δολιότητος καὶ πονηρίας, καὶ δι' αὐτοῦ διαπορευσάμενος τὴν ὑπ' οὐρανὸν κακουργῶν καὶ τερατεύμενος, καὶ τέλος εἰς τὰ ὑψίστα ἀξιώματα ἀνελθὼν καὶ μηδέποτε εὐαρεστοῦμενος. Καὶ τὸ πάντων χείριστον, δαίμοσι καὶ ἀγγέλοις ἡγαπημένος, καὶ προσφιλῆς τῷ θεῷ ἐπιδεικνύμενος! Ἐμφαίνεται πού σπουδῆ καὶ θεῖος ἔρως πρὸς γνῶσιν ἢ ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν τινα σκοπὸν, ἢ μάλ-

λον μανία καταφλέγουσα πρὸς πλήρωσιν τῶν αἰσχυρῶν ἐπιθυμιῶν καὶ κτῆσιν κενῆς δόξης; Τὸ μόνον ἀγαθὸν εἶναι ἢ συναίσθησις τῆς κακοτεχνίας πρὸ τοῦ τεμένου τῶν Ἑλληνίδων μουσῶν καὶ ταύτην ὁμοίως καταπνίγει ἢ ἐξεστνηκυῖα τῆς φύσεώς της καὶ μεστὴ πρροσαίρων πόθων καὶ τιμῆς καρδία. Ποῦ ἔγκειται τὸ μέγα τοῦ τραγωδήματος τούτου; εἰς τὸν ρίψασπιν τῆς ἀληθείας καὶ θιασώτην τῆς φαντασιοπληξίας; εἰς τὴν διαχωροῦσαν καταστρεπτικῶς καὶ θριαμβεύουσαν κακίαν καὶ καταπατουμένην ἀρετὴν; Εἰς τὸ θάρρος πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ἐναντίον παντὸς κωλύματος; Τοῦτο φαίνεται εὐαρμοστότερον ἐκτός τῶν συγγενικῶν καὶ φιλικῶν καὶ πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν καθόλου θεσμῶν, τὸ δεινότατον πάντων εἶναι ἡ ἀδυναμία τοῦ νὰ μεταχειριζοίται τις τὸν διάβολον ὅπως ἂν θέλῃ. Ἀλλὰ ποιητῆς καὶ μάλιστα τραγωδοῦ καὶ τῶν εὐδοκίμων δοκῶν πρέπει νὰ διδάσκῃ πῶς νὰ μεταχειριζοίται τις τὸν διάβολον ἢ πῶς νὰ μὴ μεταχειριζοίται αὐτόν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, πῶς νὰ παραδίδεται, ἢ πῶς νὰ ἐκφυγῇ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ;

«Ὁ Faust εἶναι ὁ Goethe,» ἔλεγέ τις πρὸ δύο ἐτῶν, ἀλλ' ὁ Goethe εἶναι καὶ Μεφιστοφελῆς... Πᾶς ἄνθρωπος εἶναι Φάουστ, πᾶς ἄνθρωπος εἶναι Μεφιστοφελῆς¹. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὔτε Φάουστ εἶναι οὔτε Μεφιστοφελῆς πᾶς ἄνθρωπος. Ἐστὼ ὁμοίως ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἔστω ὅτι Φάουστ εἶναι σπουδαία καὶ μεμετρημένη ἔξις, Μεφ. δὲ ἡ φαῦλος καὶ ἄρρυθμος. Πανθομολογούμενον δὲ ὡσαύτως ὅτι εἰς ἀέανον ἀγῶνα εὐρίσκειται ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἐκλογὴν ἀληθῆς δ' ἄμα ὅτι πολυλάκις ἄγγελος ἢ διάβολος καθίσταται. Ἀλλὰ τοῦτο θέλει νὰ δείξῃ ὁ Goethe; μηδὲ μῶς! διότι ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο φαίνεται ἢ μόνον μεταβολὴ ἀπὸ τοῦ σπουδαίου καὶ εἰρηνικοῦ βίου, εἰς φαῦλον καὶ ταραχώδη, καὶ ἀπὸ τῆς φιλοσόφου καὶ σπανίας διαγωγῆς εἰς ἄφρονα καὶ πάσης πονηρίας μεστὴν. Ὁ Φάουστ δὲν διαμείβεται ἀμφοτέρως τὰς ἔξεις, ἀλλ' ἀποβάλλει τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐπιδιώκει ἐρρωμενέστατα τὴν αἰσχυρὰν ἐμμένον μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς. Δὲν εἶναι ὅτι μὲν Φάουστ ὅτε δὲ Μεφιστοφελῆς, ἀλλὰ παραδίδεται ὅλος καὶ καθίσταται ὁ αὐτὸς τῷ διαβόλῳ, ὑποδουλοῖ τὸν λόγον εἰς τὸ ἐπιθυμητικὸν αὐτοῦ, δηλ. τὸ πνεῦμα εἰς τὸ σῶμα. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν εἶναι ὁ Goethe Faust; Καὶ πιθανὸν λοιπὸν νὰ ἦτο ὁ Goethe Faust, ἂν μάλι-

¹) Περιοδ. «Die Gegenwart» No. 8. 1879.

στα τὰ διάφορα αὐτοῦ ἔργα ἀναλογισθῶμεν, λίαν πιθανὸν τὸ τοιοῦτον καθίσταται, καθόσον πανταχοῦ θὰ ἐνίδη ὁ ἐπισταμένως ἀναγινώσκων τὸν Goethe ἀνάσπαστον γινόμενον ὑπὸ τῆς παραχρηματικῆς δυνάμεως. Ἡ λέξις φίλος πολλαχού εὐρηται, ἀλλ' ἀβροφροσύνης χάριν μόνον ἢ πατρὶς εἶ.αι δι' αὐτὸν μήτηρ παρημελημένη καὶ ἀπεσπασμένη μακρὰν αὐτοῦ, ὁ οἰκογενειακὸς σύνδεσμος εἶναι τι ξένον καὶ ἄχαρι διὰ τὸν Goethe, τὸ δὲ θρησκευτικὸν συνκίσθημα εἶναι κατακερματισμένον ἕνεκα τῆς θρησκομανίας τῶν οἰκείων ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς ἀπιστίας τῶν νεοφύτων φυσικῶν ἀφ' ἑτέρου, εἰς δὲ συνετέλεσε καὶ τὸ ταχὺ καὶ πολυπράχμον τῆς διανοίας του, ἴσως δὲ καὶ ἡ χλιαρὰ παιδαγωγίησός του. Δύναται ὁμοίως νὰ ἐκκληρηθῇ ὡς σπουδαῖον τὸ τοιοῦτον ἔργον; δύναται τις νὰ ἀνεύρη τέλος καὶ δὴ τὸ βέλτιστον εἰς ἔργον τι, εἰς τὸ ἐποῖον οὐδεμίαν ἀρετὴν χωρὶν ἔχει; Ποῦ ἢ δικαιοσύνη; εἰς τὸ ἀτιμάζειν καὶ κακουργεῖν! ποῦ ἢ σοφία; εἰς τὸ ὀλιγωρεῖν πάσης ἐπιστήμης καὶ διακωμωδεῖν πᾶσαν γνῶσιν! ποῦ ἢ σωφροσύνη; εἰς τὸ μανιωδῶς ἀσελγαίνειν! ποῦ ἢ ἀνδρεία; εἰς τὸ καταφρονεῖν παντὸς ὑπὸ τοῦ λόγου ἐνιδρυμένου ἠθικοῦ καθήκοντος! ποῦ ἐλευθεριότης καὶ μεγαλοψυχία καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ πράξης καὶ φιλία καὶ πᾶς ἄλλη θεοφιλὴς ἔξις; Ἄν δὲ πᾶσα τοιαύτη ἔξις ἐκ τοῦ λόγου, πῶς νὰ ζητηθῇ καθόλου σκοπὸς ἐν τῇ ἐρημίᾳ τούτων; Ἄλλ' ὑπῆρξε ποτέ τις τοιοῦτος ἔστω καὶ ὁ Goethe, ἔστω καὶ πολλοὶ ἄλλοι; ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸν ποιητὴν ἢ τυχαία τοῦ τύχοντος παράστασις, ἢ ἡ τοῦ καλοῦ ἀγαθοῦ ἐκλογὴ; αἰτεῖται τὸ εἶ ἔστιν, ἢ ἦν τις τοιοῦτος μᾶλλον, ἢ τὸ ὡς δεῖ εἶναι καὶ βιοῦν τινα; Ἄλλ' ἢ φαντασία! ἢ ἐφεύρεσις! Ἄλλὰ φαντασία μὴ μεμετρημένη καὶ ἀπεριόριστος εἶναι γνῶρισμα ἀγαθοῦ ποιητοῦ, ἢ ἀνθρώπου μελαγχολικοῦ καὶ ἡκιστα τῷ λόγῳ χρωμένου; Ἄλλὰ γιγαντιαῖον τὸ ἔργον, μεγάλαί αἱ ἰδέαι! τίνες δ' αὐταί; πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ἀλλὰ περιβεβλημέναι ἀσάφειαν, ἐκπεφρασμέναι δι' εἰκόνων δυσδιαγνώστων, καὶ σχεδὸν οὐδὲν διότι οὐδεμίαν ὠρισμένην μορφήν κέκτηνται. Ἡ ἐφεύρεσις θαυμαστή καὶ ἐκπληκτικὴ! τίς ὁμοίως θὰ δι' ἀσχυρισθῇ ὅτι τὸ θαυμαστὸν καὶ ἐκπληξιν ἐμποιοῦν προσιβάξει καὶ τὴν τοῦ καλοῦ αἴσθησιν, καὶ τὴν ἀγωγὴν καθόλου; Ἄλλὰ τὸ ὁμοίον τῷ ὁμοίῳ διαγιγνώσκεται; πῶς ὁμοίως νὰ νοηθῇ τὸ ἀλληγορούμενον; ποῖον τὸ τῆς ἀλληγορίας μέτρον; κατὰ ποῖαν ἀρχὴν καὶ ἀξίωμα διερευνᾶται τὸ ἀλληγορούμενον; κατ' οὐδεμίαν εἰ μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν ποῖον δὲ τὸ τέλος;

οὐδὲν, διότι δοκοῦν τὸ τοιοῦτον καὶ ἄλλοιον. Πρὸς τί λοιπὸν μοχλοῦσιν οἱ διερμηνευταί; Τί σημαίνει τὸ τοῦ διαδόλου πρόσωπον, πονηρὸν τιν' ἄνθρωπον, ἢ τὴν δουλεύουσαν τῇ φαντασίᾳ διάνοιν; διεστραμμένον δηλ. τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, ἢ τὸ θαρραλέον καὶ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα, τὸ νομιζόμενον μὲν κακὸν ὄντως δ' ὄν ἀγαθόν; καὶ πάντα καὶ οὐδὲν.

»Ὁ μετ' ἀγωνίας ἐν τοῖς διεσχορπισμένοις μύθοις ἢ ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ περιπλανώμενος καὶ ἀναζητῶν θέμα τι, καὶ θέλων διὰ τῆς σοφίας νὰ καταστῇ σπουδαῖος, ἢ διὰ τῆς ἀλληγορίας τὰ κινήση τὸ ἐνδιαφέρον, θὰ προσκρούσῃ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔργου πολλάκις εἰς ἀπροσδόκητα κωλύματα, ἢ μετὰ τῆς ἀποτέλεσιν αὐτοῦ θὰ διδῇ ὅτι ἀπέτυχεν τοῦ λαμπροτάτου αὐτοῦ σκοποῦ.»¹ Τίς λέγει ταῦτα; ὁ Goethe! καὶ πότε; τῷ 1798, καὶ ὁμοίως τὸ β'. μέρος καίπερ τῷ 1831 ἀποτελεσθὲν, εἶναι μεστὸν ἀλληγορίας! Εἶναι ἄρα εἰλικρινὴς ἐξομολόγησις τοῦ Goethe τοῦτο, ἢ ἀσυνειδήτως τοῦτο ἐπραξεν; Οἱ συνήγοροί του πῶς παρέδραμον τοῦτο; «Ὁ γνήσιος καὶ μέτρον μεταχειριζόμενος τεχνίτης» λέγει, «τείνει πρὸς τὴν ἀληθῶς τέχνην, ὁ δὲ οὐδὲν μέτρον, ἀλλ' ἐξακολουθῶν τυφλὴν τινα ὁρμήν, πρὸς τὸ ἐν τῇ φύσει πραγματικόν. Δι' ἐκείνου προάγεται ἢ τέχνη εἰς τὴν ὑψίστην περιοπὴν, διὰ τούτου δὲ παραμένει ἐν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι.»² Ὅποῖός τις ὁμοίως ὁ Ποιητὴς τοῦ Φάουστ; οὐδέτερος; διότι οὔτε τελειώσιν τινα τῆς φύσεως, οὔτε αὐτὸ τὸ φυσικῶς συμβαῖνον παριστᾷ, ἀλλὰ τὸ παρὰ φύσιν, καὶ μέτρον, καὶ λόγον.

Πόσον δύσκολοί τινες καὶ δυσερίδες ἔσμεν! οὐδὲν τοῦ ἀγαθοῦ ποιητοῦ ἄξιον εὐρίσκουμεν ἐν τῷ Φάουστ! Τοῦτο εἶναι αὐτόχρημα ψεῦδος. Ἡ ἔκφρασις διαθέσεων καὶ πάθους, ἢ εὐχέρεια περὶ τὸ στιχοργεῖν καὶ ἡ τῆς λέξεως καὶ τῶν εἰκόνων ἐπιτηδεύσεις, ἢ γνῶσις τῶν διαφόρων ἐπιτηδευμάτων καὶ ἡ παράστασις αὐτῶν, εἶναι ἀναμφισβήτητα τοῦ Goethe ἔργα. Ποῦ ὁμοίως τὸ ἦθος; τί συμβάλλονται δὲ ταῦτα πρὸς τὰ καταπνίγοντα τερατώδη ἐπεισόδια τὴν τοῦ καλοῦ αἴσθησιν; Τίς τέλος ὁ ἠθικὸς σκοπὸς καὶ ὁ καθωρισμένος χαρακτήρ τελείας τινὸς πράξεως; Οὐδεὶς! διότι οὔτε τραγωδία εἶναι, οὔτε σάτυρα, οὔτε λυρικὸν ἄσμα, οὔτε βακχικόν, οὔτε βουκολικόν, οὔτε ἐπιστημονικὴ τις ζήτησις, οὔτε ἐκστασις πάσχοντος δημιουργήμα, οὔτε τι ἄλλο ἀφορισμένον ἔργον,

¹) Einl. in die Propyläen tom. 34. σ. 134.

²) Αὐτόθι σελ. 156.

ἀλλὰ πανδεχῆς τι, ἐν ᾧ πάντα μὲν συγκέχεται καὶ συντετάρκται, οὐδὲν δ' εἰλικρινὲς ἐμφαίνεται. Καὶ ὑποφώσκουσι μὲν τινα κραταιᾶς διανοίας δημιουργήματα, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀσφῶς συνυφασμένα, ὥστε δυοῖν θάτερον ἀνάγκη ν' ἀληθεύη, ἢ ὅτι δὲν εἶχεν ἐκκαθαρίσει τὰς ἰδέας του ὁ ποιητὴς, ἢ παρεμύρφωσεν αὐτὰς παραλαβὼν ἄλλοθεν.

Λέγεται ὅτι διαβαίνων ποτὲ ὁ Λέσσιγγ ἐκ Λειψίας ἀπώλεσε κιβώτιόν τι περιέχον τὰ χειρόγραφα τοῦ δράματός του, καὶ αὐτοῦ Φάουστ ἐπικαλουμένου. Μετ' οὐ πολὺ ἐπωλήθη τὸ κιβώτιον εἰς βιβλιοπώλην τινὰ ἐν Λειψίᾳ φίλον τοῦ Goethe, ὅστις ὑποτίθεται ὅτι ἠόρασε τὰ χειρόγραφα. Ἡ ζήτησις τοῦ Λέσσιγγ ἦτο ἀνεπανόρθωτος, ἀνεπανόρθωτος δ' ἄμα καὶ ἡ τῆς τέχνης; διότι ἂν συμπεράνωμεν ἐκ τῶν σωζόμενων αὐτοῦ ἔργων, ὁ Φάουστ του θὰ περιεῖχε τοιαύτην καὶ τηλικαύτην ὕλην, ὅταν οὐδὲν τῶν μέχρι τοῦδε πεπονημένων δραμάτων διότι μόνος αὐτὸς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐμελέτησε καὶ ἐξετίμησεν ἀρκούτως τὴν ἑλληνικὴν τέχνην καὶ νύσῳχησε κατὰ τὸ κυριώτατον, τὴν τῶν χαρακτήρων παράστασιν. Παράδειγμα δ' ἔστω ὁ Νάθαν. Ὁ Λέσσιγγ ἤκουσε θρυλουμένην τὴν μέλλουσαν τοῦ Γοιθίου Φάουστ ἐκδοσιν, καὶ λέγεται ὅτι εἶπεν. «Τὸν Φάουστ μου ἐπῆρεν ὁ διάβολος, ἐγὼ δὲ θὰ ἐπάρω τὸν τοῦ Goethe.» Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Goethe ἐφοβήθη τὴν φοβερὰν του κριτικὴν μάχαιραν καὶ δὲν ἐξέδωκεν αὐτὸν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λέσσιγγ. Καὶ ταῦτα μὲν λέγονται διὸ οὐδ' ἡμεῖς διδομεν πίστιν. Παραβάλλοντες ὁμοίως τὰ ἄλλα τοῦ Goethe δράματα πρὸς τὸν Φάουστ, οἷον τὸν Egmond, Clawigo, Goetz von Berlichingen καὶ αὐτὸν τὸν Tasso καὶ τὴν Ἰριγένειαν, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ μὲν εἶναι ἄστοχος ἀπομίμησις τοῦ Σαίξπηρ, τὰ δὲ ὑπαγορεύσεις Ἑλληνικῆς Μούσης, καὶ οὐδεμίαν ἢ πᾶν μικρὰν ὁμοιότητα ἔχοντα. Ἀφ' ἑτέρου δὲ συνδυάζοντες τὸ ταχὺ καὶ ἀκανόνιστον τῆς φαντασίας του καὶ τὸ ἀντιφατικὸν πνεῦμα ἐν τε τῷ Φάουστ καὶ τοῖς «Wilhelm Meisters Leben-und Wanderjahre» καὶ «Aus meinem Leben» καὶ ἄλλοις, εὐρίσκομεν μὲν ὁμοιότητά τινα κατὰ τὸ εὐφάνταστον ἀνομοιότητα δὲ κατὰ τὴν διάνοιν καθόσον τὰ μὲν τοῦ Φάουστ διανόηματα φαίνονται ὅτι ἔχουσι τι βροῖθος, ἂν καὶ Δηλίου κολυμβητοῦ δέωνται, τὰ δὲ ἀλλαγῶν κουφότερα καὶ ταπεινότερα. Δι' αὐτὸ μὲν ἄρα νὰ ἀποφανθῶμεν «ἅ μὲν συνῆκα οὐ γενναῖα, οἷμαι δὲ καὶ ἅ μὴ συνῆκα.» Καὶ ἂν μὲν τοῦτο ἐπιτρέπηται, ἀπαγορεύεται βεβαίως νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐθέρισε τὰ ὑπ' ἄλλων σπαρέντα δὲν συγχωρεῖται ὁ-

μοῦς νὰ ὑπονοήσωμεν ὅτι σκοπίμως καὶ ἐπιτηδεῖως μετέβαλε τὰ δεδομένα;

Ἐπειδὴ ὁμοίως μικρὰν πιθανότητα παρέχουσι αἱ ὑποθέσεις, καὶ μᾶλλον φορτικὸν καὶ σοφιστευόμενον καὶ πονηρολόγον καθιστῶσι τὸν λέγοντα, ἀπέγομεν τοῦ ἐπὶ σαθεῶν προβαίνειν, ἱκανὸν κρίνοντες ὅτι ἀπετύχομεν τῶν ἐλπίδων ἐκ τῆς θρυλουμένης τοῦ Goethe τιμῆς καὶ δόξης παρόμοια παθόντες τοῖς ἀφυπνιζόμενοις καὶ οἰχόμενοις πᾶν ἀγαθὸν ἐπιδοῦσιν.

Ἐν τῇ ζήτησει ὁμοίως ἡμῶν ταύτη ἐκρίναμεν κατὰ τὸν πικιδεῖα καὶ ἀρετῆ διαφέροντα, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ψυχολογίας καὶ ἠθικῆς, ἢ, ὡς λέγουσιν οἱ εὐρωπαϊζόντες, ἐκ τῶν προτέρων. Ἐζητήσαμεν ὁμοίως καὶ τὸ ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ ἀνθραξ ἡμῖν ὁ θησαυρός! ἐρωτήσατε ἂν δὲν εἶδετε, καὶ θὰ μάθητε, ὅτι ὅταν ἐχορηγήθη ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους ἐν Βιέννῃ σὺν τῷ θεάτρῳ ἐξεργάγη εἰς δάκρυα, ὅταν ὁμοίως παρίσταται ὁ Φάουστ, ἄλλοτε μὲν γελᾷ, ἄλλοτε δὲ ἐκπλήττεται, ἄλλοτε χασμάται καὶ σκυθρωπάζει, καὶ ἄλλοτε ναυτιᾷ τὸ θεάτρον. Πότε ἐχορηγήθη ὁ Οἰδίππους τύραννος ἢ ἡ Μήδεια, ἢ ὁ Ἰππόλυτος, ἢ ὁ Ἀγαμέμνων τοῦ Αἰσχύλου, ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Σίλλερ τινὰ καὶ δὲν ἐξῆλθεν ὁ θεατὴς ἄλλος ἠρμωμένος, ἔστω καὶ ὁ ἰδιώτης; Ὅταν τεθῇ, ὅτι μόνον τὸ κατὰ τὴν πρακτικὴν διάνοιν πρὸς τὴν τοῦ ἦθους διάπλασιν προσιβάξεται σὺν τῇ ἐπανόρθῳ τοῦ καλοῦ αἰσθήσει, περιττὴ πᾶσα ζήτησις τοῦ τέλους παντὸς δράματος καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς τῶν ἀνθρώπων, ἐκτὸς τῶν διεστραμμένων τὴν διάνοιν καὶ τὸ τὰς κτηνώδεις ὁρμὰς προάγον θηρευόντων.

Ἀνακεφαλαιοῦντες νῦν τὰ εἰρημένα λέγομεν ὅτι, οὔτε κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τραγωδίας, οὔτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, οὔτε κατὰ τοὺς πόθους τῆς πολιτικῆς, οὔτε ἐκ τῶν προτέρων, οὔτε ἐκ τῶν ὑστέρων, οὔτε ἐκ τοῦ ὅλου, οὔτ' ἐκ τῶν μεσῶν, οὔτ' ἐκ τῶν κριτικῶν, οὔτ' ἐκ τῶν ὁμολογιῶν αὐτοῦ τοῦ Goethe καταρθώσαμεν ἄσχηματίζομεν πιθανότητά τινα περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς προκειμένης τραγωδίας.

Τελευτώντες δὲ νῦν τὸν λόγον ἀναμένομεν τὴν εὐμενῆ κρίσιν τῶν ἀναγνώστων καὶ τοὺς κρινόντας ἡμᾶς, οὐκ ἐν κρυπτῷ λυμαινομένους τὸ ἱερὸν τῆς φιλοσοφίας ἄλλος, ὑπ' ὃ ἀναψύχουσιν οἱ καταπεφορτισμένοι καὶ κατατεποννημένοι ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ἀμυδρῆς ἐρημίας, εἰς ἣν παρεπλάνησαν οἱ παιδιᾶ; χάριν ἀποδημοῦντες ὡς εἰώθασιν οἱ βατράχων δίκην κολοῦντες πολλοὶ παρ' ἡμῖν πονηρολόγοι ποιεῖν, ἐννεμία τῆς οἰκείας ἔξεως, τοῦτο νέον ἀνετάστας ἀεὶ κάπτειν τῶν πόρων ἀφισταμένων, ἀλλὰ παρη-

σία ταῖς ἀμετάπτωτον πίστιν παρεχούσαις ἀρχαῖς χρωμένους, ὅπως δεῖξωσιν ἀμίαντον τὸ σπμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς καταμιασμένης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀληθείας. Δεῖξωσι δὲ οὐχὶ τὰς τυχούσας, ἀλλὰ μεμαρτυρημένας καὶ δεδοκιμασμένας ἀρχὰς προβάλοντες, καλλαισθητικῶς δῆλον ὅτι καὶ ψυχολογικῶς καὶ ἠθικῶς, οὔτε δοκοῦντας δοκίμους εἰσάγοντες· πολλὰ γὰρ φιλοτιμίᾳ ἐθνικῇ καὶ τῇ τοῦ οἴκειου ἀγαπήσει περὶ τὴν φιλοσοφίαν ἡμαρτήκασιν (οἷος ὁ Κουζέν, ὅστις τοὺς ἀρίστους δημιουργοὺς τῆς τραγωδίας Αἰσχύλον καὶ Σοφοκλῆ καὶ Εὐριπίδην πρὸς μόνον τὸν Κορνήλιον μὴ ἀντισταθμίζοντας αὐτοσχεδιάζων εἶρηκεν) οὔτε τὴν ποιητικὴν ἄδειαν θεωρακισμένοι, μήποτε γέλωτα ὄφλωσι παρ' αὐτοῖς τοῖς εὖ φρονούσι καὶ ταῖς πενθούσαις Μούσαις ἐν τῷ κατηρειπωμένῳ τοῦ Διονύσου θεάτρῳ, καὶ καταγελ. ὡς ὁ κατατετρωμένος Παρθενὸν σαρκάζει τοὺς κολλοσσοὺς, τοῖς δυσὶ μετώποις πρὸς τ' ἀνιόντα καὶ δύνοντα Ἥλιον.

ΙΩ. Α. ΒΑΡΕΛΑΣ
Δ. Φ. καὶ καθηγητῆς

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠὸ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΥΡΙΟΥ Δ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ
ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ
τῶν ἐν τοῖς διδασκαλείοις
ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ
διδακτέων μαθημάτων καὶ πτυχιακῶν ἐξετάσεων.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν.)

Ὁ περιώνυμος ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς τῆς Πρωσίας κ. Falk ἐπιχειρήσας νὰ ρυθμίση τὰ τῆς καθόλου ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀπαφασίσας νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκαλιστῶν καὶ τὰ περὶ τῶν ἐξεταστῶν μαθημάτων, δὲν ἀνέθηκε τὸ σπουδαῖον ἔργον εἰς τὸν γενικὸν διευθυντὴν τοῦ ὑπουργείου καὶ τοῦτο μυστικὸς σύμβουλος Greiff, ὡς παρ' ἐκ ἡμῶν διαπύρουζήλου ὀρμηθεὶς, αὐθορμητῶς ἀνέλαβε τὸ σπουδαῖον ἔργον ὁ Γεν. ἐπιθεωρητῆς, ἀλλὰ συνεκάλεσεν ἐν τῷ ὑπουργείῳ εἰκοσάμελῃ ἐπιτροπὴν, συγκεκμημένην ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐμπειροτάτων περὶ τὸ ἔργον

ἦτοι 3 μυστικοσυμβούλων τοῦ ὑπουργείου, 7 διευθυντῶν Παρθεναγωγείων, 3 διευθυντῶν σχολείων, 2 καθηγητῶν, 3 διδασκτῶν καὶ 2 διευθυντῶν διδασκαλείων. Ταύτη τοίνυν τῇ πολυμελεῖ καὶ σοφῇ ἐπιτροπῇ ὑπεβλήθησαν πρὸς λύσιν διάφορα ζητήματα καὶ στενώτατα συνδεδεμένα μετὰ τοῦ κυρίου ζητήματος. Τούτων δὲ τὰ κυριώτερα εἰσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἐπιτρέπονται ἀπολυτήριον ἐξετάσεις νὰ γίνωνται ἐν ἀνωτέροις ἰδιωτικοῖς Παρθεναγωγείοις; Καὶ ὑπὸ τίνας ὅρους πρέπει νὰ δικαιολογηθῶσιν αὗται;

Ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀπεφάνητο «ὅτι ἀπολυτήριον ἐξετάσεις ἐπιτρέπονται εἰς τοιαῦτα ἰδιωτικά παρθεναγωγεία, τὰ ὁποῖα εἰσιν ὁμοίμορφα πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συντηρούμενα. Ἡ δὲ ἄδεια δοθῆσεται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῇ προτάσει τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἐπὶ τῶν σχολείων συμβουλίου, ἢ ἐξετάσεις γενήσεται ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἐνὸς ἐπιτρόπου τοῦ βασιλικοῦ ἐπαρχιακοῦ ἐπὶ τῶν σχολείων συμβουλίου.

2) Αἱ ἐξετάσεις τῶν ἐν ἰδιωτικοῖς Παρθεναγωγείοις διδασκαστῶν ὑποψηφίων διδασκαλιστῶν ἐν τόπῳ ὅπου ὑπάρχει διδασκαλεῖον διδασκαλιστῶν, πρέπει νὰ συνδεθῶσι μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ γενομένων ἐξετάσεων;

Ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ συζήτησιν ὁμοθυμῶς ἀπεφάνητο ὅτι αἱ ἐξετάσεις τῶν ἐν ἰδιωτικοῖς Παρθεναγωγείοις ἐκπαιδευθεῖσων πρέπει νὰ συνδεθῶσι μετὰ τῶν ἐν διδασκαλείῳ γενομένων, ἐὰν τὰ ἰδιωτικά παρθεναγωγεία δὲν ἔλαβον εἰσέτι τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν.

3) Ποίαν ἡλικίαν πρέπει νὰ ἔχωσιν αἱ πρὸς ἐξετάσεις προσερχόμενοι ὑποψήφιοι διδασκάλισσαι;

Ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀπεφάνητο «ὅτι πρὸ τοῦ 19 ἔτους συμπληρωμένου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσέλθωσιν εἰς ἐξέτασιν, ὅπως γίνεται καὶ παρὰ ταῖς εἰς διδασκαλεῖον διδασκαλιστῶν προσερχομέναις εἰς ἐξέτασιν.

4) Αἱ ὑποψήφιοι διδασκάλισσαι ὀφείλουσι μίαν ἐξέτασιν νὰ ὑποστῶσιν — ὡς οἱ διδάσκαλοι τῶν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων; — Ἡ ὀφείλουσιν αὗται, ὡς οἱ δημοδιδάσκαλοι, καὶ δευτέραν ἐξέτασιν νὰ ὑποστῶσιν;

Ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ πολλὴν συζήτησιν ὁμοφώνως ἀπεφάνητο «ὅτι δευτέραν ἐξέτασιν ὀφείλουσι μόνον ἐκεῖναι τῶν διδασκαλιστῶν νὰ ὑποστῶσιν, ὅσαι ἐπὶ 5 ἔτη διέκοψαν τὴν διδασκαλικὴν ἐνέργειαν ἢ ὅσαι πέντε ἔτη μετὰ τὴν ἀπολυτήριον ἐξέτασιν εἰσῆλθον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

5) Πόσαι ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαὶ ἐν ἐκάστῃ ἐπαρ-

χία πρέπει νὰ συστηθῶσι; Καὶ πῶς πρέπει νὰ καταρτισθῶσιν αἱ ἐπιτροπαὶ;

Ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀπεφάνητο «ὅτι ἀνατίθεται εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς κατὰ τὴν ἀνάγκην μίαν ἐπιτροπὴν νὰ ὀρίσῃσι δι' ἐκάστην ἐπαρχίαν ἢ περισσοτέρας. Αἱ ἐπιτροπαὶ ἐξετάζουσι διδασκαλίσσας τοῦ Καθολικοῦ Δόγματος, τοῦ τῶν Διαμαρτυρουμένων καὶ Ἰουδαίας.

Συγκροτοῦνται δὲ αἱ ἐπιτροπαὶ ἐκ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ βασιλικοῦ ἐπαρχιακοῦ ἐπὶ τῶν σχολείων συμβουλίου καὶ τῆς βασιλικῆς κυβερνήσεως, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ὁποίας γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ ἐκ 3—4 ἄλλων μελῶν, λαμβανομένων ἐκ τῶν διευθυντῶν καὶ διδασκάλων τῶν ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων καὶ ἐκ τῶν διδασκαλείων τῆς ἐπαρχίας. Τὰ μέλη τῶν ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰς ἰδιωτικῶς ἐκπαιδευθεῖσας διδασκάλισσας.

6) Ποίαν διαφορὰν ἔχουσιν αἱ ἐξετάσεις τῶν δημοδιδασκαλιστῶν ἀπὸ τῶν ἐξετάσεων τῶν ἐν ἀνωτέροις Παρθεναγωγείοις διδασκαλιστῶν; Τὰ περὶ τούτου ἀποφασισθέντα παραλείπω καθ' ὅσον οὐδεμία διάκρισις δημοδιδασκαλιστῶν καὶ διδασκαλιστῶν ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων παρ' ἡμῶν ὑπάρχει. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ 7, 8, καὶ 9, ζητήματα ἀναφέρονται εἰς τὰς διδασκάλισσας ἀνωτέρων παρθεναγωγείων, ἐξεταζομένης ἵνα γείνωσι προϊστάμεναι ἢ διευθύντριαι Παρθεναγωγείων, παραλείπονται ὡσαύτως τὰ περὶ τούτων. Ταῦτα μὲν τὰ προπαρασκευαστικὰ καὶ συνδεδεμένα μετὰ τοῦ κυρίου ζητήματος ἦτοι τῶν ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκαλιστῶν. Περὶ τούτων δὲ ἀποσπῶ τὰς κυριώτερας παραγράφους καὶ παρατίθημαι αὐτὰς ὡς ἐξῆς

§ 6.

Αἱ ἐξετάσεις τῶν δημοδιδασκαλιστῶν συνδέονται μετὰ τῶν ἐξετάσεων τῶν διὰ μεσαία καὶ ἀνώτερα Παρθεναγωγεία προωρισμένων διδασκαλιστῶν.

§ 7.

Ἐν πάτῃ ἐπαρχία τελοῦνται κατ' ἔτος δύο τοῦλάχιστον ἐξετάσεις· ὁ χρόνος τῶν ἐξετάσεων ὀρίζεται κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἐπὶ τῶν σχολείων συμβουλίου καὶ κοινοποιεῖται διὰ τῶν ἐπισήμων ἐφημερίδων.

§ 8.

Εἰς τὰς ἐξετάσεις γίνονται δεκταὶ αἱ τὸ 19 ἔτος ἄγουσαι καὶ φέρουσαι ἀποδείξεις ἀμέμπτου διαγωγῆς καὶ σωματικῆς ἰκανότητος πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος.

§ 9.

Ἀγγέλουσι 4 ἐβδομάδας πρὸ τοῦ ὀρισμένου χρόνου εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν ἐπὶ τῶν σχολείων συμβουλίου καὶ ὀρίζουσι ἂν θέλωσι νὰ ἐξετασθῶσι διὰ δομοτικὰ σχολεῖα ἢ διὰ μεσαία ἢ δι' ἀνώτερα Παρθεναγωγεία. Σὺν τῇ ἀγγελίᾳ ἐπισυνάπτεται.

α'.) αὐτοβιογραφία, ἐν ἣ σημειοῦται τὸ ὄνομα, ὁ τῆς γεννήσεως τόπος, ἡ ἡλικία, τὸ δόγμα, καὶ ὁ τῆς κατοικίας τόπος.

β'.) Βαπτηστικόν.

γ'.) Ἀποδεικτικὸν τῆς μέχρι τοῦδε ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἐξετάσεων.

δ'.) Ἐπίσημον πιστοποιητικὸν τούτων.

ε'.) Καὶ πιστοποιητικὸν ὀρισμένου ἐπισήμου ἱατροῦ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς υγείας.

§ 10.

Ἡ ἐξέτασις ἐστὶ θεωρητικὴ (γραπτὴ καὶ προφορικὴ) καὶ πρακτικὴ.

§ 11.

Γραπτῶς ἐξετάζονται πᾶσαι αἱ ὑποψήφιοι ἐν τῇ Γερμανικῇ γλώσσῃ λύουσι προβλήματα τῆς ἀριθμητικῆς καὶ ἐν θέμα τῆς Γαλλικῆς γλώσσης παρασκευάζουσι ὅσαι δὲ θέλωσι νὰ ἐξετασθῶσι διὰ μεσαία καὶ ἀνώτερα Παρθεναγωγεία ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξετασθῶσι καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλώσσαν. Αἱ δημοδιδασκάλισσαι δύνανται νὰ παραιτήσωσι τὴν ἐξέτασιν τῶν Γαλλικῶν.

§ 12.

Τὰ ζητήματα ὀρίζονται κατὰ πρότασιν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ προέδρου αὐτῆς.

§ 13.

Αἱ εἰς τὴν § 11 ὀριζόμεναι ἐργασίαι πρέπει νὰ τελειώσωσιν ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας καὶ ἐντὸς 7 τῶν πολῶν ὥρων ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν.

§ 14.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐν τῇ § 12 ὀριζομένων ἐργασιῶν ὀφείλουσι νὰ παρασκευάσωσι γραπτὸν τι δοκίμιον.

§ 15.

Προφορικῶς ἐξετάζονται ὑφ' ὅλης τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ πάντων τῶν ὑποχρεωτικῶν μαθημάτων καὶ ἐπὶ τῆς παιδαγωγικῆς.

§ 16.

Αἱ πρακτικαὶ ἐξετάσεις γίνονται ἐν τινὶ Παρθεναγωγείῳ τῆς κατηγορίας ἐκεῖνης, διὰ τὴν ὁποῖαν θέλει νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὑποψήφιος. Τὰ δὲ ζητήματα περιορίζονται ἐντὸς τῶν ὀρίων τοῦ προγράμματος ἐκεῖνου τοῦ Παρθεναγωγείου.

§ 17.

Αί δημοσιδασκάλισσαι πρέπει νά αποδείξωσι τήν προσήκουσαν ικανότητα ἐν τοῖς ἐπομένοις μαθήμασιν.

1) Ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς ὀφείλουσι νά αποδείξωσι γενικὰς γνώσεις τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης, τῶν κυριωτέρων γεγονότων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ περιγραφῆν τῶν ἱερῶν τόπων. Προσέτι ὀφείλουσι νά γινώσκωσι οἰονδήποτε συμβῆν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ἐλευθέρως νά διηγηθῶσι καὶ περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ περιεχομένου αὐτοῦ τὰς δεούσας πληροφορίας νά παράσχωσιν. Ἡ ὑποψήφιος πρέπει νά γινώσκῃ τὴν Κατήχησιν τῆς ἐκκλησίας τῆς, τὸ πραγματικὸν περιεχόμενον αὐτῆς, ῥητὰ τῆς ἁγίας Γραφῆς πρὸς ἐρμηνείαν τῆς Κατηχήσεως, στίχους ᾄσμάτων, ᾄσματα ἱερὰ καὶ ἀριθμὸν τινα ἐκκλησιαστικῶν ᾄσμάτων μετὰ τῆς ὀρθῆς ἐρμηνείας νά ἀπομνημονεύσῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ.

2) Ἐν τῇ γλώσσῃ ἀπαιτεῖται ἀκριβῆς γνώσις τῆς ἀναγνώσεως, τῶν κυριωτέρων τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης καὶ γνώσις τῶν κυριωτέρων ἔργων τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλολογίας τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δημοδιδασκάλου. Ἡ ὑποψήφιος ὀφείλει νά γινώσκῃ προφορικῶς καὶ ἐγγράφως νά πρραστήσῃ οἰανδήποτε ὕλην ἀνήκουσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου τοὺς κυριωτέρους κανόνας τῆς ὀρθογραφίας, τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ λεκτικοῦ τῆς γλώσσης.

3) Ἐν τῇ ἀριθμητικῇ ἀπαιτεῖται ἀκριβῆς γνώσις τοῦ γραπτοῦ καὶ νοητικοῦ λογισμοῦ τῶν ἀκεραίων, κλασματικῶν καὶ δεκαδικῶν, τῶν μεθόδων καὶ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς γεωμετρίας.

4) Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπαιτεῖται γνώσις τῶν κυριωτέρων γεγονότων τῆς γενικῆς ἱστορίας, ἰδίᾳ δὲ τῆς Γερμανικῆς ἐν συνδέσει μετὰ τῆς Πρωσικῆς.

5) Ἐν τῇ γεωγραφίᾳ ἀπαιτεῖται πλὴν τῆς εἰδικῆς γνώσεως τῆς γενικῆς καὶ μερικῆς πατρίδος, γενικῆ γνώσις τῆς πολεμικῆς διδασκαλίας τῶν ὅ ἡπείρων καὶ τῶν κυριωτέρων ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ μαθηματικῆς γεωγραφίας. Προσέτι δὲ ὀρεῖται ἡ ὑποψήφιος νά γινώσκῃ τὴν χρῆσιν τῶν χρησιμωτέρων, διδακτικῶν μέσων, ἥτοι ἀτλάντων, σφαιρῶν καὶ γεωγραφικῶν πινάκων.

6) Ἐν τῇ φυσικῇ ἀπαιτοῦνται γενικῆ γνώσις τῆς ἱστορίας τῶν 3 βασιλείων καὶ τῶν κυριωτέρων βοθητικῶν μέσων πρὸς διδασκαλίαν.

7) Ἐν τῇ φυσικῇ ἀπαιτοῦνται γενικαὶ γνώσεις τῆς φυσικῆς καὶ τῶν στοιχείων τῆς ἐμπειρικῆς χημείας.

8) Ἐν τῇ παιδαγωγικῇ ἀπαιτεῖται γενικῆ γνώσις τῶν ἀρχῶν τῆς ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, τοῦ περιεχομένου τῶν κυριωτέρων παιδαγωγικῶν συγγραμμάτων καὶ τοῦ βίου τῶν ἐπισήμων παιδαγωγῶν, οἵτινες κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας μεγάλην ἐξήσκησαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

9) Ἐν τῇ μουσικῇ ἀπαιτεῖται γνώσις τοῦ μουσικῶς ᾄδειν ἐκκλησιαστικά, σχολεακὰ καὶ δημοτικὰ ᾄσματα.

10) Ἐν τῇ καλλιγραφίᾳ, ἰχνογραφίᾳ, γυμναστικῇ καὶ ἐργοχείροις ἀπαιτεῖται ἡ προσήκουσα γνώσις εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν κυριωτέρων κανόνων τῆς γραμματικῆς καὶ εὐχέρεια εἰς τὴν ἀπταιστον μετάφρασιν τεμαχίου ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ τὰνάπλιν.

§ 18.

Παρὰ δὲ τῶν ὑποψηφίων μεσαίων καὶ ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων ἀπαιτοῦνται πλὴν τῶν ἐν τῇ § 17 (1. 3. 5. 6. 7. 8. 9. καὶ 10) ἀναφερομένων μαθημάτων καὶ ἀνώτεροι γνώσεις τῆς Γερμανικῆς γλώσσης καὶ ἱστορίας καὶ ἡ Ἀγγλικὴ γλώσσα.

§ 19.

Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐξετάσεων συντάσσεται πρωτόκολλον καὶ αἱ ἀπαντήσεις τῶν ἐξετασθεισῶν σημειοῦνται ἐν αὐτῷ διὰ τῶν βαθμῶν «λίαν καλῶς» «καλῶς» «σχεδὸν καλῶς» καὶ «μετρίως». Ἡ δὲ ἀπόφασις περὶ τῆς ἀπονομῆς καὶ μὴ ἀπονομῆς πτυχίου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γενικοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων. Ἐὰν δὲ τις τῶν ὑποψηφίων δὲν ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς § 17. ἐν τῇ θρησκείᾳ ἐν τῇ γλώσσῃ ἢ καὶ ἐν τῇ ἀριθμητικῇ, δὲν δικαιοῦται νά λάβῃ οὔτε πτυχίον οὔτε ἄδειαν διδασκαλίας ἐν τοῖς δημοτικοῖς Παρθεναγωγείοις, καθὼς καὶ αἱ ὑποψήφιοι τῶν μεσαίων καὶ ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων οὐδὲν λαμβάνουσιν ἂν δὲν ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς § 18 παραγράφου ἐν ταῖς δυοὶ ξέναις γλώσσαις.

§ 20

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων ἤδη ἐξετάσεων αἱ ἐξετασθεῖσαι λαμβάνουσιν ἀποδεικτικὸν τῆς ἱκανότητος πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς δημοτικοῖς Παρθεναγείοις, ἐν τοῖς μεσαίοις καὶ ἀνωτέροις, ἐν ᾧ ση-

μειοῦται τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων ἐν ἐκάστῳ μαθήματι καὶ οὐχὶ τὸ καθολικὸν κεφάλαιον.*
(*Ἀκολουθεῖ).

ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

(Συνέχεια ὡς προηγουμένον ἀριθμὸν.)

«Ἡμεῖς δὲν τοὺς ἐκλέγομεν διὰ τοῦτο. Ἡμεῖς θέλομεν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν. Δὲν θέλομεν πλέον αὐτὰς τὰς ταραχάς.

Ὁ πάππος σου καὶ οἱ φίλοι του ἔχουσι δίκαιον, τέκνον μου, καὶ οἱ Βουλευταὶ ἔχουσιν ἄδικον πάντοτε ὡς αἱ φιλονεικίαι. Ἀλλὰ δὲν φιλονεικοῦσι τόσο ὅσον λέγεται· αἱ φιλονεικίαι τῶν ἰδῶν ἔχουσι τὰ κακὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια τοῖς ἀποδίδουσι καὶ τέλος ἡ σειρὰ τῶν δοκιμασιῶν, ἃς διήλθομεν ἐξηγεῖ, ἐν δὲν δικαιοῦν τὴν δυσμένειαν, ἣτις δηλοῦται ἐνίοτε εἰς τὰς φιλονεικίας τῆς Βουλῆς. Τοῦτο θὰ καταπαύσῃ... Πρέπει νά παρατηρῶμεν εἰς τὸν νόμον καὶ οὐχὶ εἰς τὰς φωνάς, ἃς ἐκβάλλουσι νομοθετοῦντες. Οἱ ἄνθρωποι συναθροισμένοι εἶνε ὡς μεγάλα παιδία, θόρυβον δὲ κάμνουσι καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς τὴν *Galliar* καὶ πανταχοῦ.

Αἱ ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΕΒΟΥΣΙΑΙ

»Ἐχομεν τὸ ὄλον 230 Βουλευτάς. Ἡ Βουλὴ κατὰ τετραετίαν ἀνανεοῦται ὁλοσχερῶς διὰ γενικῶν ἐκλογῶν. Οἱ βουλευταὶ συνεδριάζουσιν ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ὅπερ εἶνε δημόσιον οἰκοδόμημα.

Ἡ Βουλευτικὴ σύνοδος ἄρχεται μὲν δι' ἕξ μῆνας, ἀλλὰ δύναται νά διαρκέσῃ καὶ περισσότερον. Τὰ μέλη τῆς Βουλῆς διαρκούσης τοῦ Συνόδου, εἶνε ἀπρόσβλητα, ἥτοι δὲν δύνανται νά ἐναχθῶσιν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, εἰ μὴ ἄδειά τῶν συναδέλφων τῶν.

4) Συγκροτεῖ δὲ ἡ Βουλὴ κατ' ἔτος τὸ ἰδιαιτέρον γραφεῖον τῆς καὶ τροποποιεῖ, ἐὰν ᾖ ναι ἀνάγκη, τὸν κανονισμόν τῆς.

* Διορθωτέον ἐν τῷ α'. μέρει τὸ Θ (περιλήψαι) εἰς Δ ἐν σελ. 168 τὸ «δυσάρεστον» εἰς εὐάρεστον.

Σημ. Μὴ ἀνήκων εἰς τὴν ἐταιρίαν τῶν μασόνων μὴδὲ γινώσκων ὅτι οἱ Ἕλληνές εἰσιν ὀρθόδοξοι μασόνοι, παρενόβαλον τὴν λέξιν μασόνος ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὁρμώμενος, ὅτι οἱ μασόνοι ἐπιδιώκουσι σκοπὸν ἠθικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν ἀσχετῶς πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ δογματικὴν δοξασίαν ἐκάστου, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ περιπτώσει πρόκειται περὶ ὀρθοδόξου θρησκευτικῆς μορφώσεως ἐν τῇ δημοτικῇ ἐκπαιδεύσει καὶ οὐχὶ μασονικῆς ἀδιαφορίας.

2ον) Ψηφίζει κατ' ἔτος τὸν προϋπολογισμόν τοῦ κράτους.

3ον) Δύναται νά ψηφίῃ καὶ ἄλλους νόμους, εἴτε τῇ προτάσει τῆς Κυβερνήσεως, εἴτε τῇ πρωτοβουλία ἐνὸς ὑπουργοῦ ἢ βουλευτοῦ.

4ον) Δύναται νά ἀπευθύνῃ εἰς ὑπουργοὺς ἐρωτήσεις ἢ ἐπερωτήσεις.

Τέλος ἀποφασίζει ὅ,τι νομίζει χρήσιμον διὰ τὸ ἔθνος καὶ δύναται νά κατηγορήσῃ τοὺς ὑπουργοὺς ἐπὶ παραβάσει τῶν καθηκόντων τῶν.

»Ὅταν ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων κατηγορήσῃ τοὺς ὑπουργοὺς δι' οἰανδήποτε αἰτίαν πρέπει νά τοὺς δικάσῃ ἡ ἰδίᾳ.

»Ἐτι δὲ πρὶν τῆς λήξεως τῆς συνόδου τῆς, ἣτις διαρκεῖ 4 ἔτη, δύναται νά διαλυθῇ ἐν ἀνάγκῃ, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὅστις καὶ ἔχει τὸ προνόμιον τοῦτο.

Ἡ διάλυσις πέμπεται εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργείου, ὅστις τὴν κοινοποιεῖ καὶ διατάσσει συνάμα ἐντὸς 40 ἡμερῶν, νέας ἐκλογὰς καθ' ὄλον τὸ κράτος, καίτοι θὰ ἦτο εὐκτὸν ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας τοῦ κράτους, νά μὴ ἐξασκῆται ἡ διάλυσις αὕτη συνεχῶς.

Ἡ διάλυσις εἶνε ἐπίκλησις τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν λαόν. Εἶνε ὡς νά ἔλεγεν, μεταξὺ τῆς βουλῆς τὴν ὁποίαν ἐξελέξατε καὶ ἐμοῦ, ὑπάρχει ἀσυμφωνία. Ἡ ἀσυμφωνία αὕτη καθίστησι τὴν διοίκησιν ἀδύνατον καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν θέλει νά ἐνδώσῃ, ἀπετάνθη πρὸς ὄλον τὸν λαόν, τὸν κοινὸν κύριόν μας. Ἐὰν ἀποδίδητε δίκαιον εἰς τὴν βουλὴν ἣν διέλυσα, τὸ καθήκόν μου εἶνε νά ἀλλάξω πολιτικὴν ἢ ἐγὼ νά παραιτηθῶ. Αἱ ἐκλογαὶ γινόμεναι ὑπὸ τούτους τοὺς ὄρους ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἕν βούλευμα ἐθνικόν.

Ὁ Ἰωάννης ἐδείκνυε διὰ τὰ ζητήματα ταῦτα περισσότεραν περιέργειαν, ἣν δὲν περιέμενα ἀπὸ παιδῶ τῆς ἡλικίας του. Ἡθέλησε νά λάβῃ ἀκριβεστέρας πληροφορίας περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς βουλῆς.

Κατὰ πρῶτον περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου.

Ἐκάστη Βουλὴ ἐκλέγει δι' ἕν ἔτος, ἕνα πρόεδρον μὲ ὠρισμένον ἀριθμὸν ἀντιπροέδρων, καὶ γραμματέων, καὶ διευθυντῆν, ὅστις ἐποπτεύει τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ὑπηρέτας.

Κατόπιν μὲ ἠρώτησε περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἡ Κυβέρνησις προετοιμάζει κατ' ἔτος τὸν κατάλογον ὄλων τῶν ἐξόδων, τὰ ὅποια νομίζει ὅτι τὸ ἔθνος θὰ εἶνε ὑποχρεωμένον νά ὑποστῇ. Ὁ κατάλογος οὗτος, λίαν ἀκριβῆς, καὶ λίαν ἐκτενής, ὅστις περιλαμβάνει δι' ἕκαστον εἶδος ἐξόδων εἰδικὸν ἄρθρον ὀνομάζεται προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων. Ταῦ-

τοχρόνως συντάττει κατάλογον καὶ κρατεῖ τὸ σύνολον τῶν διαφόρων φόρων βοηθεία τῶν ὀποίων, τὸν ἀντιτάσσει εἰς δὲ τὰ ἐξόδα, ὁ δεύτερος οὗτος κατάλογος ὀνομάζεται προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων. Ὄταν τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν ἐξόδων εἴνε ἴσον πρὸς τὸ τῶν ἐσόδων, λέγουσιν ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς εἴνε ἰσορροπικόν. Ὄταν τὰ ἐσοδα ὑπερτεροῦσι τὰ ἐξόδα, λέγουσιν ὅτι εἴνε πλεόνασμα. Ὄταν δὲ τὸ ἐναντίον τὰ ἐξόδα ὑπερτεροῦσι τὰ ἐσοδα, λέγουσιν ὅτι εἴνε ἔλλειμμα. Ἡ τελευταία αὕτη κατάστασις εἴνε λίαν ποθεινὴ. Τὸ ἔθνος εἴνε ὑποχρεωμένον πάντοτε νὰ πληρῶνῃ τὰ χρεῖα του. Ὄταν οἱ φόροι δὲν ἀρκῶσι, δύναται νὰ ζητήσῃ δάνειον, ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν βεβαιότητα νὰ ἀποτίσῃ ἀκριβῆ κατὰ τοὺς συμφωνηθέντας ὅρους τὸ κεφάλαιον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ δημοσία περιουσία πρέπει νὰ διαχειρίζεται ὡς ἡ ιδιώτου, ὥστε νομίζεται παράφρων ἐὰν ἐξοδεύσῃ τις πλεονάζων ὅσα ἔχῃ καὶ ὡς κακῆς πίστεως ἐὰν δανείζηται χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ τὰ ἀποδώσῃ.

«Γνωρίζεις βεβαίως ὅτι ἐπὶ τῆς κτηματικῆς ἰδιοκτησίας εἴνε φόρος, ἐπὶ τῆ ἐξασκήσει τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων ὑπερ ὀνομάζεται φόρος ἐπιτηδεύματος, καὶ ἐπὶ τῶν πλείστον καταναλωσίμων ἀντικειμένων κτλ.

» Ὁ περὶ φόρων νόμος, ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων, ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων ἢ πᾶς ἄλλος νόμος περὶ νέου ἐξόδου, κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ συζητηθῆ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων.

» Ἦδη, ἀγαπητὸν τέκνον, θὰ ἐπεθύμεις νὰ μάθῃς τί εἴναι ἡ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἀπευθυνομένη ἐπερώτησις. Ὄταν μέλος τι τῆς Βουλῆς νομίσῃ καλὸν νὰ λάβῃ δημοσίαν ἐξήγησιν περὶ τῆς διαγωγῆς ἢ περὶ τῶν προθέσεων τῆς Κυβερνήσεως, ζητεῖ τὴν ἐξήγησιν ταύτην παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ. Ἐὰν νομίζῃ ὅτι ἡ Κυβερνήσις κακῶς ἐφῆρμωσε τὸν νόμον, ἢ κακῶς ἐξυπηρέτησε τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου, ἐὰν ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του ἐν εἰδῇ μορφῆς τότε οἱ φίλοι τῆς Κυβερνήσεως ἀντιτάττουσιν εἰς αὐτὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἐπιδοκιμαστικὴν.

Τοῦτο ὀνομάζεται ζήτημα ἐμπιστοσύνης, εἴτε ἐὰν πρόκειται περὶ ἐνὸς ἢ περὶ ὄλων τῶν ὑπουργῶν. Οἱ ὑπουργοὶ ὅταν θέλωσι νὰ μάθωσιν ἂν ἔχωσιν ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτούς, δύναται καὶ αὐθορμήτως νὰ φέρωσι ζήτᾶμα ἐμπιστοσύνης, χωρὶς νὰ περιμένωσιν ἐπερώτησιν. Τέλος ὅταν νικηθῶσιν εἰς ἐν σπουδαῖον ζήτημα, ὀφείλουσι νὰ πα-

ραιτηθῶσι ὡς μὴ ἔχοντες πλέον τὴν πλειονοψηφίαν ἐν τῇ Βουλῇ.

» Ἐπάρχει νόμος ὅστις κανονίζει τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν καὶ τὰς σχέσεις τούτων πρὸς ἀλλήλας.

Ὁ νόμος οὗτος εἴνε τὸ σύνταγμα. Δι' αὐτοῦ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπάρχουσι καὶ δίδουσι τὴν ζωὴν εἰς τὸ ἐπίλοιπον τῶν θεσμῶν. Τὸ σύνταγμα δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῆ ὡς οἱ ἄλλοι ψήφου διὰ τῶν Βουλῶν. Ἀποδίδεται εἰς αὐτὸ περισοτέρα σπουδαιότης καὶ περισσώτεραι δυσκολίαι, διότι εἴναι ἀναγκαῖον, ἵνα ἡ μορφή τοῦ Κράτους εἴναι σταθερά. Διὰ νὰ ἀναθεωρήσῃ τὸν συνταγματικὸν νόμον, πρέπει κατὰ πρῶτον νὰ ζητηθῆ ὑπὸ τριῶν συνόδων Βουλῆς, καὶ ἔπειτα νὰ συνέλθῃ αὕτη εἰς γενικὴν συνέλευσιν, ἥτις τότε λέγεται Συνέλευσις συντακτικὴ.

— Εἰπέ μοι, ἀνάδοχέμου, ποῖα εἴναι τὰ καθήκοντα τοῦ Βασιλέως;

» Ἀς μείνωμεν ἐδῶ! πρὶν προχωρήσωμεν περαιτέρω εἴναι καλὸν νὰ κάμωμεν μίαν παρατήρησιν. Μέχρι τοῦδε ὀμιλήσαμεν περὶ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας· ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τῶν κατωτέρω, ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ ἐκλογέως, διὰ νὰ ἀνέλθωμεν, εἰς τὴν βουλευτὴν καὶ τέλος εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις εἴομεν ὅτι εἴναι ἐμμέσως ὁ ἐκλεκτὸς ὄλου τοῦ ἔθνους. Ἦδη διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σου, θὰ ἀκολουθήσωμεν ἀντίστροφον τρόπον· ἀπὸ τοῦδε θὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἥς οἱ ὑπάλληλοι δὲν ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν κατωτέρων τῶν ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων τῶν. Ἐπομένως ἀντὶ νὰ ἀναβῶμεν, ὡς πρὸ ὀλίγου θὰ καταβῶμεν ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπικρατείας μέχρι τῶν μικροτέρων ὑπαλλήλων, διερχόμενοι δι' ὄλων τῶν μεσολαβούντων βαθμῶν.»

Ὁ Ἰωάννης ὀλίγον ἔντρομος· καὶ τοῦτο, ἀνάδοχε, θὰ εἴνε ἐκτενέστατον;

— Οὐχί.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ἡ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

(BELLA STROZZI)

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Οὕτως ὀμιλοῦντα τὸν Φραγκίσκον Φερρούκην ἐ-

θεώρει ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος. Ὁ Φραγκίσκος ἦτο νέος ὠραῖος, ἔχων τὸν μὲν ὀφθαλμὸν πλήρη φλογῶν, τὴν δὲ βίνα ἀετοῦ· οὐδὲν τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ, ὅπερ δὲν ἐξεδήλου τὴν εἰλικρίνειαν, τὸ θάρρος, καὶ τὸ κάλλος τοῦ σώματος, ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὸ τοῦ προσώπου. Μετὰ τὴν ταχεῖαν ταύτην ἐξέτασιν, ὁ Φερρούκης ἐξηκολούθει.

— Εἴνε ἀληθές, ἡ οἰκογένειά μου δὲν κέκτηται εὐκλεῆ μέλη, ἀλλὰ δέχθητε, Μιχαὴλ Ἄγγελε, τὸν λόγον μου, ὡς ἱερὸν, ὠρκίσθητι μάλιστα πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς Santa Maria del Fiore· καὶ τοι ἡ ζωὴ μου οὐδέποτε ὑπῆρξε προσφιλεστέρα εἰς ἐμέ! Ἐὰν δὲν δύναμαι ν' ἀποκτήσω ὄνομα διὰ τῆς ἐμῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ θάρρους μου, θ' αὐτοκτονήσω καὶ τὰ χεῖλη μου ἐκπνέοντα θὰ ψιθυρίζωσιν τὴν κραυγὴν τῆς Bella: *Διὰ τὴν Φλωρεντίαν.*

Οἱ λόγοι τοῦ Φερρούκην ἐξήγειρον ἐν τῇ ἀναμνήσει τοῦ Buonarroli τὴν ὄρασιν, ἥτις πρὸ ὀλίγων στιγμῶν διήλθε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἀλλὰ τίς ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἦτο τῷ ὄντι ἡ Bella, ἣν εἶδεν; Αἱ θύραι τῶν ἀνακτόρων τοῦ Strozzi ἦσαν πρὸ πολλοῦ κλεισταί. Ἡ δὲ γυνή, ἥτις διὰ τοῦ βαδίσματος ἀνεμίμησεν αὐτὸν τὸ ὠραῖον τῆς Φλωρεντίας κρῖνον, ἐξήρχετο ἐκ τῆς Santa-Fiore φρονίμως συνοδευομένη, καὶ δὲν θὰ ἤρμοζεν εἰς τὴν ἀγνὴν οἰκίαν τοῦ Κυρίου, ὥστε ἡ θρῆσκος Bella νὰ παρᾶσχη συνάντησιν μετ' ἀνθρώπου θν ἠθελεν ἀγαπήσει.

— Δότε μοι τὸν βραχίονά σου, Φραγκίσκε Φερρούκην, εἶπεν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, μετὰ τὰς ταχεῖας ταύτας σκέψεις καὶ ἂν δὲν ἐκτρέπη ὑμᾶς πολὺ ἀπὸ τῆς οὐδοῦ συνοδεύσατέ με μέχρι τῆς ὁδοῦ Ghibellina, ἔνθα κατοικῶ. Ἡ μορφή σου καὶ ἡ φωνή σου μοὶ ἀρέσκουσι καὶ χαίρω ἀκούων ὑμᾶς.

Ὁμιλοῦντες περὶ τῆς Φλωρεντίας ὁ μέγας τεχνίτης καὶ ὁ ἔμπορος, γενόμενος ἀνὴρ πολεμικός, ἐβάδιζον ἡρέμα· ὁ πρῶτος ἐξεπλάγη καθ' ὑπερβολὴν ἐπὶ τῇ γενναίᾳ τοῦ δευτέρου προθυμίᾳ· μετὰ δυσκολίας δὲ ἀπεχωρίσθησαν.

— Πότε ἀναχωρεῖτε, ἠρώτησεν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος.

— Αὔριον νυκτός, ἀφοῦ ἔλαβον τὰς τελευταίας διαταγὰς τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ Malatesta.

— Ὄταν λυιπὸν, ὦ νέε, θὰ εἴσθε ἐν τῇ διοικήσει, ὑπηρετήσατε θορραλέως τὴν Φλωρεντίαν καὶ μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἔχετε ἓνα φίλον.

Ὁ Φερρούκην λαβὼν τὴν χεῖρα, ἣν ἔτεινεν αὐτῷ ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, καὶ κρατῶν αὐτὴν μετὰ συγκινήσεως·

— Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος μοὶ ἐπιτρέπει νὰ ζητήσω παρ' αὐτοῦ δύο χάριτας;

— Ὁμιλήσατε.

— Αὔριον θὰ κομίσω κιβώτιον καὶ ἐπιστολήν, ἡ ἐπιστολή, ἣν δὲν πρέπει ν' ἀνοίξητε, ἢ ὅταν μάθῃτε τὸν θάνατόν μου, θὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, εἰς ὃ τὸ κιβώτιον τοῦτο, ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, θὰ ἐγχειρισθῆ. Θέλετε τότε ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ μετὰ μυστικότητος νὰ ἐπιφορτισθῆτε καὶ ἐκτελέσητε τὴν θλιβεράν ταύτην ἐντολήν;

Ἐτι ἄπαξ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου τὸ ὄνομα τῆς Bella, ἀλλὰ δὲν προέφερον αὐτό· περιωρίσθη δὲ μόνον νὰ ὑψώσῃ τὴν χεῖρα καὶ νὰ εἴπῃ·

— Ὁμνῶ!

Ὁ Φραγκίσκος ἐκλινε τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ Βουοναρρότης ὑψωσε τὸ ῥόπτρον τῆς θύρας καὶ ὁ νέος διοικητὴς ἀπεμακρύνθη τότε, ὅτε ὁ μέγας ἀνὴρ ἀποτεινὼν αὐτῷ τὸν τελευταῖον χαιρετισμόν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Τῇ ἐπαύριον λίαν πρωΐ, ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἐλάμβανε μετὰ τῆς ἀναγγελομένης ἐπιστολῆς κιβώτιον βελούδιον, κατακεκαλυμμένον ἐξ ἐλασματῶν ἀργυρῶν διατρήτων καὶ θαυμασίως γεγλυμμένων θεωρῶν τὸ μικρὸν τοῦτο θαῦμα ἐργασίας ἐξαιρέτου, χωρὶς νὰ αἰτιολογήσῃ τὰ ἀκούσια προαισθήματα, ἅτινα ἐτάραττον αὐτόν, ἐψιθύρισε· «Δυστυχῆς Bella!»

Τῇ πρωΐα ἐκεῖνη ἡ Φλωρεντία ἦτο ἔτι μᾶλλον τοῦ συνήθους πλήρης κινήσεως καὶ θορύβου. Ἀνακωχὴ ὠρῶν τινῶν εἶχε συνομολογηθῆ ὑπὸ τοῦ Μαλατέστα καὶ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Orange. Εἶχε δὲ συνομολογηθῆ αὕτη διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ πυρῆτις δὲν εἶχεν ἐντελῶς καταστρέψει τὸ ἵππικόν, πολίτης δὲ τις τῆς Φλωρεντίας ἐξέχουσαν κατέχων θέσιν, ὁ Λουδοβίκος Μαρτέλλης ἐχθρὸς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἄλλου Φλωρεντίου, τοῦ Ἰωάννου Βανδίνου, μαθὼν ὅτι ἦτο ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἰσπανῶν, εἶχε προκαλέσει αὐτόν εἰς μονομαχίαν ὡς προδότην τῆς πατρίδος. Μετὰ τινὰς συνδιαλέξεις συνεφώνησαν καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ἡ μονομαχία ἐμελλε νὰ γείνη ἐν σταδίῳ Ἰδρυθέντι μεταξὺ τῶν στρατοπέδων τῶν πολιορκούντων καὶ τῶν προχωμάτων τῶν πολιορκουμένων. Ἀπὸ τῆς πρωΐας ἡ μὲν Φλωρεντία σύμπασα ἦτο ἐπὶ τῶν τειχῶν ἵνα παραστῆ εἰς τὸ θέαμα, ὁ δὲ στρατὸς τοῦ πρίγκιπος τοῦ Orange ἐπὶ τῶν τελευταίων ὀχυρωμάτων. Οἱ μονομαχῆσαντες ἐξελέξαντο ἕκαστος καὶ δεύτερον,

ὁ μὲν Μορτέλλης τὸν Δάντην de Castiglione, ὁ δὲ Βανδίνης τὸν Βερτίνον Ἀλδοβραδίνον.

Κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν ὁ Μαρτέλλης καὶ ὁ Δάντης ἤρξαντο πορευόμενοι καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς Φλωρεντίας προπορευομένων τεσσάρων ἀκολούθων. Ὅπισθεν αὐτῶν ἤρχοντο δύο σαλπικῆται πάντοτε σαλπίζοντες· τούτων ὁ μὲν ἀνῆκε τῷ πρίγκιπι τῆς Orange, ὁ δὲ ἕτερος τῷ Μαλατέστα καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἔφερε τὸ χρῶμα τοῦ κυρίου του. Ἠκολούθουν κατόπιν ὁ Ἰωάννης da Vinci, οὗ ἡ καλλονὴ ἦτο διάσημος καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, καὶ ὁ Παῦλος Σπινέλλης, πολίτης τῆς Φλωρεντίας, στρατιώτης γέρον, ἐμπειρότατος, ἀνάδοχοι τοῦ Μαρτέλλη καὶ τοῦ Δάντη de Castiglione, ἐρχόμενοι ὀπισθεν ἐπὶ ἵππων τουρκικῶν, οἵτινες εἶχον εὐγενῆ καταγωγὴν. Καὶ οἱ δύο πολεμισταὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι χλαμύδα ὑφάσματος σηρικῶν ἐρυθροῦ, καὶ ἔφερον χειρίδας ἀνοικτάς ἐξ ὑφάσματος ἀργυροῦ. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶχον μικρὸν πέπλον, ἐκ μετὰξὺς ἐρυθρῶν, κοσμοῦμενον ὑπὸ μακρῶν λευκῶν πτερῶν πιπτόντων ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν. Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἐπὶ δύο σειρῶν, ἐβάδιζον δώδεκα πεζοὶ θεράποντες, ἐνδεδυμένοι ὡς οἱ ἀκόλουθοι. Ὅπισθεν ὠθοῦντο πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς Φλωρεντίας, οἵτινες ἔστησαν ἐπὶ τῶν τελευταίων ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως. Εἰς τὴν θέαν τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἱππηλασίας, ἣν ἠκολούθουν εἰς καὶ εἴκοσι ἡμίονοι, φέροντες ὅ,τι ἦτο χρήσιμον πρὸς ζωοτροφίαν, στρατοπεδείαν, πόλεμον, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον εἰς ἱερεῖς, εἰς ἰατροὺς, εἰς κουρεῖς, εἰς οἰκοδεσπότης ξενοδοχείου καὶ πρὸς τούτοις εἰς μάγειρος· εἰς τὴν θέαν αὐτὴν σύμπας ὁ λαὸς τῆς Φλωρεντίας ἐκβάλλων φωνὰς ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐλπίδος ἐχαιρέτιζε διὰ τῶν θορυβωδῶν εὐχῶν του τοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς πόλεως, οἵτινες ἐφαίνοντο, ὅτι ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὴν ψυχὴν τῆς πατρίδος. Αἱ φωναὶ ἀντήχησαν ἔτι, ὅτε οἱ πολεμισταὶ ἀφίκοντο εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσπανῶν, ἀλλὰ τότε μεγάλη ἐπῆλθε σιωπὴ.

Εἶδον αὐτοὺς προχωροῦντας πρὸς τὸν πρίγκιπα τῆς Orange, ὅστις ἤρχετο εἰς συνάντησιν αὐτῶν συνοδευόμενος ὑπὸ πάντων τῶν ἀξιωματικῶν του· ὠδήγησεν αὐτοὺς ὑπὸ σκηνῶν ὧν ὑπερέκειτο σημαία τῆς Φλωρεντίας, σκηνῆς ἧς ἡ φιλοφροσύνη τῶν Καστιλλανῶν εἶχεν ἰδρύσει χάριν αὐτῶν. Ἀμέσως δὲ ἐξῆλθον καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς τὸν τόπον τῶν δύο σταδίων, ὧν ὁ μαρκήσιος du Guasto εἶχεν ἀνηγορευθῆ ὁ κύριος καὶ ἐφυλάττοντο ὑπὸ ἀριθμοῦ ἴσου στρατιωτῶν Ἰσπανῶν καὶ Φλωρεντίνων. Καὶ οἱ

περίβολοι εἶχον κατασκευασθῆ ἐκ πασσάλων, τὰ δὲ δύο στάδια ἐκεῖνα, ἐνθα ἔμελλον νὰ διαγωνισθῶσιν οἱ ὑπέρμαχοι καὶ τὸ ἕτερον διὰ τοῦ δευτέρου ἐχωρίζοντο μόνον διὰ σχοινοῦ.

Οἱ τέσσαρες πολέμιοι χαιρετίσαντες ἀλληλοδιαδόχως τὸν μαρκήσιον du Guasto εἰσῆλθον εἰς τὸ ἔδαφος, ὅπερ ἔμελλον νὰ ποτίσωσι διὰ τοῦ ἑαυτοῦ αἵματος, κῆρυξ δὲ τις ἀπηγόρευσε πᾶσαν κραυγὴν ἢ χειρονομίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πάλης. Οἱ ὑπέρμαχοι κατήρχοντο εἰς τὸν ἀγῶνα ψιλὴν ἔχοντες τὴν κεφαλὴν, ἄνευ περικεφαλαίας, τὴν δεξιάν τοῦ ὑπερμαχοῦ χειρίδα ἀνοικτὴν μέχρι τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ὠπλισμένοι μὲ ξίφος, δξύστομον, εἶχον τὴν δεξιάν ἠσφαλισμένην διὰ χειροκτίων πλεκτῶν.

Πρῶτος ὁ Δάντης de Castiglione ἐλθὼν εἰς πάλιν πρὸς τὸν Aldobrandino λαμβάνει κατὰ τὰ πρῶτα βήματα πληγὴν βαρυτάτην εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ δευτέραν ἐλαφροτέραν εἰς τὸ πρόσωπον. Ἐλαβε δὲ πρὸς τούτοις καὶ τρεῖς ἄλλας πολὺ ἐλαφρὰς εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα. Μὴ δυνάμενος δὲ πλέον νὰ χειρισθῆ τὸ ξίφος διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς μόνον, λαμβάνει αὐτὸ δι' ἀμφοτέρων καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐφορμᾷ πάλιν ὁ Ἀλδοβραδίνος κατ' αὐτοῦ διὰ τρομεροῦ πηδήματος ἀπωθῶν τὸν σίδηρον τοῦ ἀντιπάλου του βυθίζει μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς τὸ ξίφος του εἰς τὸ στόμα, ὥστε ὁ ἕτερος τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πληγωθέντος ἐξέρχεται ἐκ τῆς κόγχης· ὁ Ἀλδοβραδίνος ἔπεσε καὶ ἵνα θαρρῶν τὸν Μαρτέλλην ὁ Castiglione ἀνέκραξε «Νίκη»!

Ὁ Μαρτέλλης παραφερόμενος καὶ μαινόμενος ὤρμησε κατὰ τοῦ Βανδίνου, ὅστις ἀναμένων αὐτὸν στερεῶ τῷ ποδὶ κατήνεγκε κτύπημα ὑπεράνω τῆς ὀφρῶς· τὸ πρόσωπον τοῦ Μαρτέλλη ἐκαλύφθη ἀμέσως ὑπὸ μλημμύρας αἵματος ὅπερ ἐκώλυεν αὐτὸν νὰ βλέπῃ. Καὶ τρεῖς μὲν ἐπέτυχεν νὰ λάβῃ διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸ ξίφος τοῦ ἀντιπάλου του, ἀλλὰ τρεῖς ἐκεῖνος ἀποσπᾷ αὐτὸ ἀποκόπτων τοὺς δακτύλους αὐτοῦ πρὶν ἢ ὁ Μαρτέλλης δυνῆθῃ, καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς πρώτης πληγῆς, νὰ κτυπήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του. Καὶ σπογγίζει μὲν διὰ τῆς μεμολοσμένης χειρὸς του τὸ αἷμα, ὅπερ καθίστησιν αὐτὸν τυφλόν, ἀλλ' οὐδὲν κατορθεῖ, διότι πάλιν πληροῦται αἵματος. Τέλος κατορθεῖ νὰ κτυπήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του εἰς τὸ στήθος καὶ ἀνοίγει αὐτοῦ πληγὴν τρομερὰν μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοσοῦτον βαθεῖαν ὥστε νὰ ἦναι θανατηφόρος. Δις ἔτι ὁ Μαρτέλλης πληγοῦται ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ αὐτοῦ διατρυπᾶται καὶ

πάλιν καίτοι πολεμῶν οὕτως εἰπεῖν ἐν τῷ σκότει ἀμύνεται πάντοτε καὶ ἐπὶ πολὺ ἀρνεῖται ν' ἀκούσῃ τὸν Βανδίνην βοῶντα· «παραδόθητι εἰ δὲ μὴ ἀποθνήσκῃς!» Μὴ δυνάμενος πλέον νὰ παρατηρῇ τὸν ἐχθρόν του, οὗ τὰς πληγὰς τυχαίως ἀποκρούει, λέγει παραδίδομαι εἰς τὸν Μαρκήσιον du Guasto!»

Ἡ πάλη ἐπεράνη· ἐὰν δὲ ὁ Μαρτέλλης ἀνῆκεν εἰς τὸν Βανδίνην, ὁ Ἀλδοβραδίνος ἀποθνήσκων ἦτο αἰχμάλωτος τοῦ Δάντου. Γενομένης ἀναταλλαγῆς ὁ Μαρτέλλης καὶ ὁ Castiglione εἰσῆλθον εἰς Φλωρεντίαν τεθλιμμένην ἐπὶ τῷ ἀποτελέσματι πάλης, ἧτις δὲν ἦτο τόσοσιν νικηφόρος, ὅσον ἤλπιζεν ἡ φιλοπατρία τῆς πόλεως. Καὶ ὁ μὲν Ἀλδοβραδίνος ἐπέζησεν ὀλίγας ὥρας, τὸν δὲ Μαρτέλλην καίτοι οὐδεμίαν τῶν πληγῶν ἦτο ἐπικίνδυνος, ἡ λύπη καὶ ἡ μανία, ὅτι ἐνίκηθη, ἤγαγον αὐτὸν ταχέως εἰς τὸν τάφον!

Μετὰ τὴν μονομαχίαν ταύτην, ἧτις ἦτο οὕτως εἰπεῖν μικρὰ τις διακοπὴ δράματος, πολιορκοῦντες καὶ πολιορκούμενοι ἐπανέλαβον τὰς ἐργασίας των. Ἡ πολιορκητικὴ τέχνη ἦτο οὕτως εἰπεῖν ἐν τῇ νηπιώδῃ καταστάσει αὐτῆς· δὲν προέβαινον μετὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκείνης μεθόδου, ἧς ὁ Vauban ἔδωκε πάντα τοὺς κανόνας καὶ κατέστησε τὴν ἄλωσιν θέσεώς τινος λύσιν γεωμετρικῶν προβλήματος.

Πράγμα περίεργον! Ἐν ᾧ ὁ Μαλατέστας καὶ τινες ἀρχηγοὶ τῆς μερίδος των ὀλίγην πίστιν εἶχον εἰς τὸ δυνατόν τῆς ἀμύνης, ὁ πρίγκιψ ὅμως τοῦ Orange σχεδὸν δὲν ἤλπιζε μετὰ τῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας εἶχεν, ὅτι ἐδύνατο νὰ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν, ἣν ἤθελε νὰ ὑποτάξῃ. Ἐστηρίζετο μὲν πολὺ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως τῶν κομμάτων, τὰ ὅποια ἐτάραττον τὸν λαόν τῆς Φλωρεντίας, ἀλλὰ δι' ὁμοφωνίας λίαν σπανίως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Φλωρεντίας πᾶσαι αἱ μερίδες εὐκόλως διελάσσοντο παρόντος τοῦ κινδύνου ἀνέβαλον τὰς ἀπαιτήσεις των, καὶ καθυσάχαζον τὰ μίση των.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ

πρὸς συζήτησιν κατὰ τὰς εἰδικὰς καὶ γενικὰς τῶν ἐτέρων συναλεύσεις τοῦ ἔτους 1881—1882.

Μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Ζήτ. α. Διὰ τίνων μέσων καὶ τρόπων δύναται νὰ ἐπι

τευθῆ οὐχὶ ἐν λόγοις, ἀλλ' ἐν τῷ ᾧ ἦθει ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἐθνικὴ τῶν ἐλληνοπαίδων μόρφωσις ἐν τῷ σχολείῳ συμφώνως τῇ προγονικῇ ἀγωγῇ, τῇ χριστιανικῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῷ πνεύματι τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ;

Ζήτ. β'. Πῶς πρέπει νὰ διδάσκονται καθ' ἕλλην τε καὶ κατ' εἶδος οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ καθίσταται ἐγκρατέστερος εἰς τὴν γλῶσσαν, κατονοῆ ἔτι μᾶλλον τὸ πνεῦμα τῶν συγγραφέων καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ λόγου αὐτῶν καὶ οὕτως ἐγγενεῖται ἀγάπη μείζων πρὸς τὰ πνευματικὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυίας;

Ζήτ. γ'. Ἐν τίνι μέτρῳ καὶ τρόπῳ δεόν νὰ διδάσκονται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς διδασκαλείοις καὶ Γυμνασίοις τὰ μαθήματα τῆς Φυσικῆς, Χημείας, Φυσικῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, ὥστε τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης σὺν τῇ πρακτικῇ χρησιμότητι νὰ γείνη κτῆμα τοῦ Ἑλλήνου;

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Δεκεμβρίου 1881.

Ὁ Πρόεδρος

ΑΘ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Γ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΜΑΡΑΘΕΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

Ὁ ἐκ Πλατάνου τῆς Ναυπακτίας φιλόπατρις κ. Ν. Μαραθέας, ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ τὸ κατ' αὐτὸν εἰς τὴν προσήκουσαν σωματικὴν, διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνατροφὴν τῶν ἐλληνοπαίδων, ἀρρένων καὶ θηλέων, κατέστησεν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐλληνικοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου, εἰς ὃν ἀνέθηκε καὶ τὴν κρίσιν, ἀγῶνα συγγραφῆς παιδαγωγικοῦ βιβλίου, πρὸς σκοπιμωτέραν παιδαγωγίαν τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.

Τὸ βιβλίον τοῦτο διαίρεται εἰς δύο μέρη Α'. Παιδαγωγικὴν τοῦ σώματος, ἧτοι διαιτητικὴν, καὶ Β'. Ἰδίως παιδαγωγικὴν.

Α'.

Ἐν τῇ παιδαγωγικῇ διαιτητικῇ πρέπει νὰ παραχθῶσιν ἐν δημῷ μορφῆ ἐπὶ τῇ πρακτικώτερον ἐκ τῶν σπουδαιότερων φαινομένων τῆς φυσιολογίας καὶ παθολογίας τοῦ παιδικοῦ ὀργανισμοῦ οἱ φυσικοὶ ὄροι,

1) Τῆς θεραπείας αὐτοῦ ἐν γένει, ἧτοι τῆς προφυλάξεως τῆς ὑγείας, τῆς ἀυξήσεως τῆς δυνάμεως καὶ καρτερικότητος αὐτοῦ,

2) Τῆς ἀναπτύξεως τῆς σωματικῆς δεξιότητος καὶ κελυφῆς.

Δέον δὲ ταῦτα ν' ἀναπτύσσονται ἐν διηνεκεῖ ἀναφορᾷ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἰδίως παιδαγωγικῆς ἐκτιθεμένης δῆλα δὴ τῆς σημασίας, ἣν ἔχουσι ἐν τῇ πνευματικῇ καὶ ἠθικῇ μορφῶσει τοῦ ἀτόμου.

B'.

Ἡ δὲ ἰδίως παιδαγωγικὴ πρέπει νὰ περιλαμβάνη.

1) Τὸν τε κύριον καὶ τοὺς μερικωτέροισι σκοποῦς τῆς ἀγωγῆς.

2) Τὰς κατὰ διαφοροὺς ἡλικίας καὶ τὴν ἰδιοφυίαν τοῦ παιδὸς μέχρι τέλους τῆς ἀγωγῆς παιδαγωγικὰς ἐνεργείας καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν ἐπιτυγχάνονται οἱ σκοποὶ οὗτοι.

3) Τὰ περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν παιδῶν καὶ τῆς διορθώσεως αὐτῶν.

Καὶ τὸ δευτέρον τοῦτο μέρος πρέπει νὰ ᾗ γεγραμμένον οὐχὶ ὑπὸ μορφῆν ἐπιστημονικὴν, ἀλλὰ δημώδη. Τούτου ἕνεκα τὰ τε ψυχολογικὰ φαινόμενα καὶ αἱ ἠθικαὶ παιδαγωγικαὶ ἀρχαὶ νὰ ἀναπτύσσωνται ἐν δέοντι διὰ παραδειγμάτων συγκεκριμένων καὶ καταληπτῶν τοῖς πᾶσιν.

Οἱ μέλλοντες νὰ διαγωνισθῶσιν εἰς τὸν προκείμενον ἀγῶνα δύνανται νὰ πραγματευθῶσιν εἴτε ἀμφοτέρω τὰ μέρη, εἴτε τὸ ἕτερον τούτων.

Τὰ πονήματα ἐκτυπωθέντα πρέπει νὰ πληρῶσιν, ἢ μὲν παιδαγωγικὴ καὶ διαιτητικὴ ἐξ ἑως ὅκτω τυπογραφικὰ φύλλα εἰς 8ον, ἢ δὲ ἰδίως παιδαγωγικὴ δώδεκα ἕως πεντεκαίδεκα, ἀμφοτέρω δὲ περὶ τὰ εἴκοσιν.

Ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ ᾗ ἐν ὁρθῇ μὲν ὡς οἷόν τε καὶ σαφής, ἀλλ' ὁμαλὴ καὶ καταληπτὴ τοῖς πολλοῖς.

Ἄθλον κεῖται τῇ νικῆσοντι, δι' ἀμφοτέρω μὲν δραχμῶν δισχιλίων, διὰ δὲ τὸ ἰδίως παιδαγωγικῶν χιλίων καὶ τριακοσίων καὶ διὰ τὸ διαιτητικῶν δραχμῶν ἑπτακοσίων.

Οἱ διαγωνισθόμενοι ὀφείλουσι νὰ πέμψωσι εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου τὰ χειρόγραφα αὐτῶν μέχρι τῆς 30 Ἀυγούστου 1883· ἕκαστος δὲ χειρόγραφον πρέπει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ καλῶς ἐσφραγισμένου δελτίου, φέροντος ἐνδοθεν μὲν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἐξωθεν δὲ ρητόν τι ἕπερ δέον νὰ φέρῃ ἀναγεγραμμένον καὶ τὸ σχετικὸν χειρόγραφον.

Τὰ χειρόγραφα κατατίθενται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου, τῶν συγγραφέων μὴ δικαιουμένων ν' ἀναλάβωσιν αὐτά.

Τὰ βραβευθησόμενα πονήματα ἔσονται κτῆμα τοῦ Συλλόγου, ὅστις ὀφείλει νὰ δίδῃ εἰς τὸν συγγραφέα ἀνά 300 ἀντίτυπα κατὰ πᾶσαν ἔκδοσιν.

Ἡ κρίσις ἀναγνωσθήσεται τῇ 6 Δεκεμβρίου 1883.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Φεβρουαρίου 1882.

Ὁ Πρόεδρος

Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Γ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Περὶ μεταλλικοῦ νομίμου χρήματος, ἰδίᾳ δὲ περὶ διμεταλλισμοῦ ὑπὸ Νικολάου Π. Γουναράκη. 8ον Σελ. ζ'. καὶ 188. Τύποις Ἐνώσεως.

— Ὁ ἥλιος κατὰ τοὺς δημώδεις μύθους ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. 8ον Σελ. 54. Τύποις Ἐνώσεως.

— Ἐπίκρισις τῶν παιδαγωγικῶν μελετῶν τῆς Κ. Καλλιόπης Κεχαγιά, ἡ ἀμαθείας καὶ ψευδαλαζόνοιο κόμπου καὶ

θρασύτητος ἔλεγχος ὑπὸ Γεωργίου Παγίδα Δ. Φ. πρώην γυμνασιάρχου Ἀνδριανουπόλεως. Φυλλάδιον Α'. 8ον Σελ. 82. Τύποις Ἐνώσεως.

— Ἐκθεσις τῆς διευθύνσεως τῆς Γενικῆς πιστωτικῆς τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν γενικὴν τῶν μετόχων αὐτῆς συνέλευσιν καὶ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1881. 4ον Σελ. 11. Τύποις Ἐνώσεως.

— Καταστατικὸν τῆς ἀνωτάτου ὑδραυλικῆς γεωργικῆς ἐταιρίας Στυμφαλίδος καὶ Φενεοῦ. 8ον Σελ. 27. Τύποις Ἐνώσεως.

— Παλαιὰ ἀμαρτίαι, λυρική συλλογὴ Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου 1874. Περιεχόμενα: 1) Ἐπικουρείον. 2) Εἰς τέττιγα. 3) Εἰς ἀναίσθητον. 4) Τῆς ἀγάπης τὸ βοτάνι. 5) Τὸ δόκανο. 6) Ὁ γλωσσοδέτης. 7) Ἡ Σμαράγδα. 8) Τὸ ἄδικο. 9) Εἰς ὄνον. 10) Εἰς χελώνην. 11) Παιροίνιον. 12) Ἐωθινόν. — 8ον Σελ. 24. Τύποις Ἐνώσεως.

— Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν: Διπλωματικὰ ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ μεθοριακὸν ζήτημα, κατὰ τεθέντα εἰς τὴν βουλὴν ὑπὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ 4ον Σ. 306.

— Ναυτικὴ τράπεζα «Ὁ Ἀρχάγγελος» ἐν Ἀθήναις: Κλάδος ἀσφαλειῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς. 16ον Σελ. 21.

— Ὀλίγα τινὰ περὶ Φριδερίκου Φρόεβελ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος τῶν γενεθλίων αὐτοῦ, τῇ 9/21 Ἀπριλίου 1882, ὑπὸ Αἰκατερίνης Α. Λασκαρίδου. 8ον Σελ. 20.

— Discours sur les anciens parlements français, prononcé à Athènes dans la séance solennelle de l' Université Nationale du 10/22 Janvier 1882 par Mr Nicolas Damaschino, professeur titulaire de droit civil français recteur pour l'année scolaire 1881-1882. 8^a p. 16.

— Ὁ ζωολογικὸς κήπος τῶν παιδῶν ὑπὸ Π. Ψαρᾶ καθηγητοῦ. 16ον Σελ. 191.

— Οἰκονομικὸν δοκίμιον ὑπὸ Νικολάου Ἰγγλέζη τυποῦται δαπάνῃ Γεωργ. Ἀθ. Λεονάρδου. 8ον Σελ. 68.

— Περὶ στρατιωτικῆς ἀγωγῆς τῆς ἐκπαιδευομένης νεότητος ὑπὸ Γ. Ἀντωνοπούλου. 8ον Σελ. 34.

— Ἀνεμῶνη, συλλογὴ στίχων ὑπὸ Α. Α. Παναγιωτίδου. 16ον Σελ. 47.

— Πῶς κυβερνᾶται ἡ Μεγάλη Βρετανία ὑπὸ Albany de Fonblanque, μετάφρασις ἐκ τῆς δεκάτης τετάρτης ἐκδόσεως τοῦ ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ Ἐμ. Ι. Μαυρογορδάτου. 8ον Σελ. 15' καὶ 296.

— Τὸ ἐν Ἑλλάδι δημόσιον δίκαιον ἐπὶ τουρκοκρατίας, διατριβὴ ἐπὶ ὑψηγείᾳ ὑπὸ Νικολάου Γ. Μοσχολάκη. 8ον Σελ. 225.

— Κακουργιοδικεῖον Σύρου: Δίκη ἐπὶ παραποιήσει γραμματοσήμου κατὰ Θραυσουλοῦ Βελέντζα, Ἀχιλ. Βελέντζα Ἠλία Καϊμάκη καὶ Ἰωάννον Βελέντζα, διεξαχθεῖσα κατὰ τὰς 26, 27, 28, 29 καὶ 30 Νοεμβρίου 1881. Στενογραφηθεῖσα ὑπὸ *· Τεῦχος Α'. 8ον Σελ. 112.

— Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἀπὸ Ἰανουαρίου 1881 μέχρι Ἰανουαρίου 1882. 8ον Σ. 42. Παράρτημα πρακτικῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας τοῦ ἔτους 1881. — Ἀνασκαφὴ ἐν τῇ Θεάτρῳ τῆς Ἐπιδαύρου ὑπὸ Π. Καββαδία. 8ον Σελ. 40 μετὰ 4 πινάκων.